

სამორწილო

მაი 2013

Kazalo vsebine

UVOD	1
PREŽIH ZA NAS, MI O PREŽIHU IN NJEGOVEM DELU	2
RAZMIŠLJANJA SEDMOŠOLCEV IN SEDMOŠOLK OB ČRTICAH IZ <i>SOLZIC</i>	2
<i>SVETNEČI GAŠPER</i> – NAŠ KULTURNI DAN	11
UČENKE LITERARNEGA KLUBA O <i>SAMORASTNIKI</i> H	16
<i>BOJ NA POŽIRALNIKU</i> IN <i>SAMORASTNIKI</i> – PRIMERJALNO RAZMIŠLJANJE MED FILMOM IN NOVELO TER POGLED NA TEMATIKO	21
NAŠE SODELOVANJE NA VSESLOVENSKEM LITERARNEM NATEČAJU	30
PREŽIHOVE USTANOVE Z NASLOVOM <i>OTROCI SOLZIC</i>	30
OSTAJAMO ZVESTI SVOJEMU JEZIKU	30
OTROCI PO PREŽIHU	31
»NACEJI« ŽIVIJO ŠE DANES	32
MOJE POTOVANJE SKOZI TEMATIKO <i>SOLZIC</i>	33
PO STOPINJAH PREŽIHA	35
ČEZ GORO K OČETU	40
NAŠE POTI PO VORANČEVI POTI	41
ZAKLJUČEK	44

UVOD

Ker v tem letu beležimo 120-letnico Prežihovega rojstva, smo si v šolskem letu 2012/2013 za pisanje v šolsko glasilo *Samorastnik* zadali besedila, vezana na življenje in delo rojaka ter pisatelja, po katerem nosita ime naša šola in bralna značka.

Od septembra do aprila smo brali literarna dela Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca, gledali filme, posnete po njegovih delih, razmišljali o pisateljevem življenju in ustvarjanju, primerjali njegove črtice in novele ter ustvarjali in poustvarjali ob vseh umetnostnih besedilih.

Sprehodite se po »besednih« poteh mladih prežihovcev.

Vanja Benko, mentorica šolskega glasila

Ko nekdo umre, njegov plamen ugasne, vendar spomin ostane. Zato je Lovro Kuhar - Prežihov Voranc, naš največji koroški pisatelj, v svojih delih in med ljudmi še danes živ. Opisano revno življenje in socialne razlike iz pisateljevega življenja nam je v današnjem času iz dneva v dan bliže. S svojimi deli se je dotaknil tako otroških kot odraslih src in nam na obraze pričaral žalost in veselje.

Tisa Praprotnik, sedmošolka

PREŽIH ZA NAS, MI O PREŽIHU IN NJEGOVEM DELU

RAZMIŠLJANJA SEDMOŠOLCEV IN SEDMOŠOLK OB ČRTICAH IZ SOLZIC

Zelo sem ponosna, da sem s Koroške, kjer se je rodil Lovro Kuhar - Prežihov Voranc. Znani umetniki, kot so igralec Mitja Šipek, pevec Milan Kamnik, slikar Leander Fužir ..., večkrat upodabljajo like iz Prežihovih del. Šole nosijo njegovo ime. Tudi naša. Imamo Prežihovo bralno značko, s katero spodbujamo mlade bralce. Planinsko društvo tudi vsako leto organizira nočni pohod *Čez goro k očetu*.

Čeprav je Prežih pisal pred mnogimi leti, so njegova dela aktualna še danes, saj opisuje revščino (*Levi devžej*), ljubezen (*Solzice*), prijateljstvo (*Potočeni kramoh*). Pravzaprav bi lahko iz vsake njegove zgodbe potegnili vzporednico z današnjim časom.

Črtice iz *Solzic* so neke vrste sodobne pravljice, saj v vsaki najdemo značilnosti te literarne vrste.

Prežih je živel v svojem času, še danes pa živi z nami in v nas.

Tisa Praprotnik, 7. a

Prežihov Voranc se je rodil v Podgori nad Kotljami leta 1893. Ker mu je mama vedno pripovedovala različne pripovedi, se je v njem oblikoval njegov pripovedniški dar. Ko je dopolnil 26 let, se je zaposlil kot delavec in kasneje kot uradnik v jeklarni na Ravnah. Kasneje se je moral zaradi aktivnega delovanja v politiki priseliti na Dunaj, v Pariz in Moskvo. Zaradi političnega delovanja je bil večkrat zaprt. Ko se je vrnil v Slovenijo, je skrivaj bival v okolici Ljubljane.

Za odrasle je napisal veliko znanih del, kot so *Boj na požiralniku*, *Požganica*, *Doberdob*, *Samorastniki*, *Od Kotelj do Belih Vod ...*

V zbirki *Solzice* je čudovito opisal svoja otroška leta in naslikal podobe svojih domačih, revnih sosedov, izrazil trpko grenkobo sirote, ljubezen do maternega jezika, povezanost. V ospredju *Solzic* pa stoji nepozabna podoba matere, skromne in delavne žene, ki svoje ljubezni ni delila le svojim otrokom, temveč jo je nudila tudi sirotam iz soseščine. Zbirka je sestavljena iz 11 krajših zgodbic.

Te so: *Solzice*, *Tri pisanke*, *Nagrada*, *Prvi maj*, *Levi devžej*, *Višja matematika*, *Dobro jutro*, *Potolčeni kramoh*, *Bolečina*, *Prvo pismo* in *Ajdovo strnišče*.

Najbolj pri srcu mi je črtica *Tri pisanke*, zato jo bom na kratko predstavil. Pripoveduje o veliki noči. Takrat so morali otroci raznašati pisanko, ki je vsebovala lepo zapečen

šarteljček, pobarvano jajce in nekaj denarja. Prišel je dan, ko se je Voranc odpravil v bajto pod goro. Na poti je srečal sošolca. Usedla sta se v travo in poklepetala. Naproti je prišla deklica, ki je nesla pisanko Vorancu. Tudi ona je prisedla. Ker so bili vsi trije že zelo nestrpni, kaj je v culicah, so se odločili, da jih odprejo. Prežih je bil zelo zaskrbljen, saj je imel najmanjšo pisanko. Od deklice je zahteval, da mu izroči pisanko. In res mu jo je dala. Vzel je denar, ki je bil namenjen njemu, in ga potisnil v svojo revno pisanko, ki je bila za deklico. Pri srcu mu je takoj postalo lažje. Vedel je, da se je v tistem trenutku marsičemu odrekel. A nekaj mu je ostalo, in to dva zeksa.

Po našem pisatelju nosijo danes ime osnovne šole, med njimi tudi naša in po njem se imenuje tudi prva bralna značka v Sloveniji.

Miha Pezevnik, 7. a

Prežih v črtici *Levi devžej* izpostavi revščino sosedovih otrok in njihov odnos do hrane, ki jim je občutno primanjkovalo. V njej je izpostavil tudi ljubosumje nad sosedovimi otroki, saj jim je pisateljova mati včasih posvečala veliko pozornosti.

Če primerjamo črtico z današnjim časom, lahko ugotovimo, da včrčjega pomanjkanja hrane ni opaziti, odnos do hrane pri otrocih pa je temu primeren. Vsakomur od nas se zdi hrana sama po sebi umevna. Do nje imamo spoštljiv odnos, je pa res, da o njej ne razmišljamo v tolikšni meri in na takšen način, kot bi, če bi je tudi nam pričelo primanjkovati. Hujšjega pomanjkanja na srččo še ni opaziti, čeprav vedno

pogosteje poslušamo in beremo, da hrane v današnjem času nekateri le nimajo na pretek.

Dobro bi bilo, da bi bili ljudje solidarni med seboj, da bi znali prepoznati človeka v stiski in mu skušali pomagati.

Sam mislim, da v današnjem času nihče od nas otrok ne bi smel biti lačen, zato sem vesel, ko zasledim, kako dobrodelne organizacije poskušajo pomagati. Nazadnje sem bil navdušen nad Anino zvezdico. Mogoče bi tudi v okviru šol na našem koncu organizirali podobne akcije. Prepričan sem, da bi se mnogi z veseljem odzvali.

Žan Adam, 7. c

Ob branju Prežihovih črtic sem se vživel v besedila, ki sem jih prebral. Všeč mi je predvsem to, da je pisal o svojem življenju. V zgodbicah prepoznamo tudi ljubezen do matere in babice, kar je zelo lepo. Kakor sem jaz prebral knjigo *Solzice*, sta jo prebrala tudi moja starša. Poznata pa tudi veliko ostalih Prežihovih del.

Moj oče Vinko je kot sedemletni deček igral v filmu *Boj na požiralniku* najmlajšega sina Lekšija. Ko mi o tem pripoveduje, pravi, da je bilo lepo nastopati, a je imel tremo, kamer pa se ni bal. Igral je v treh slovenskih filmih, vendar je ta najbolj znan. Mislim, da je bil v mladosti kar se da pogumen fant. Tudi sam želim kdaj igrati, da se preizkusim.

Primož Volker, 7. c

Prežihov Voranc je v zgodbi *Ajdovo strnišče* občutil veliko žalost, ker njegova babica ni hotela odložiti srpa, prenehati z delom in se odpočiti. Prav tako je bil žalosten, ko mu je rekla, da žanje zadnjikrat, saj se je na koncu zgodbe to izkazalo za resnico.

Tudi jaz bi bil žalosten, le da bi vztrajal in babici pomagal. Če že ne bi mogel narediti vsega namesto nje, bi s svojo pomočjo pokazal, da jo imam rad in mi veliko pomeni.

Velikokrat babici in dedku pomagam pri nakupih, čiščenju stanovanja ... Tudi onadva mi pomagata pri domačih nalogah in sta me pazila, ko sem bil še mlajši. Spoštovanje in ljubezen jima lahko pokažem s tem, da včasih prevzamem del njunih obveznosti ali jima enostavno rečem, da ju imam rad.

Sašo Jamer, 7. c

Zgodbica *Solzice* mi je bila všeč, ker je Voranc svoji mami že navsezgodaj prinesel šmarnice in ona je od ganjenosti imela solze v očeh.

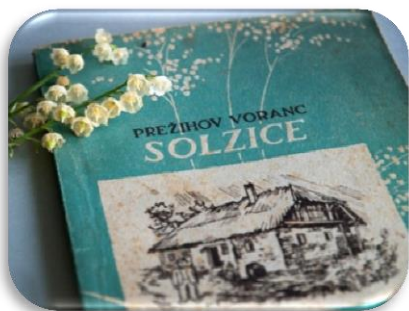
Danes dobivamo otroci drugačne pisanke, kot so jih dobivali nekoč. Mislim, da večina dobi v današnjem času skromnejša darila. Vem pa, da nekateri dobijo preveč denarja in ni mi všeč, ker se s tem hvalijo.

Ana Vegmaher, 7. a

Sploh si ne znam predstavljati, kako je biti reven, hoditi bos ... biti zaradi revščine osamljen. Moj obrok bi bil samo kos kruha ali dva. Zeblo bi me, ker bi bil brez čevljev in brez oblačil ... Bi me bilo sram pred sošolci in vrstniki? Večina Prežihovih otrok je bila prav revežev in preživeli so svoj čas otroštva, kot ga bomo mi, čeprav nam je dosti lepše.

Ne morem in ne znam si predstavljati življenja brez mame. Doma imamo dovolj hrane, hladilnik nikoli ni prazen. Prežihovi otroci pa so živeli brez mame in niti kruha niso imeli na mizi. Prijazna sosedova mati jim je vedno dala nekaj za pod zob, ko so prišli k njej. Nepredstavljivo se mi zdi, da bi danes moral nositi že ponošena in zakrpana oblačila, kot so jih ti otroci.

Tomaž Šinigoj, 7. c

Kuharjevi so živeli v stari kmečki hiši. Tu se je Lovra po tedanji šegi prijeló ime te domačije. Ime Voranc pa je ljudska izpeljanka imen Lovro, Lovrenc, Lorenc. Za branje ga je navdušila mati. Imela je izreden spomin ter smisel za kmečko tradicijo, znala pa je tudi čudovito pripovedovati.

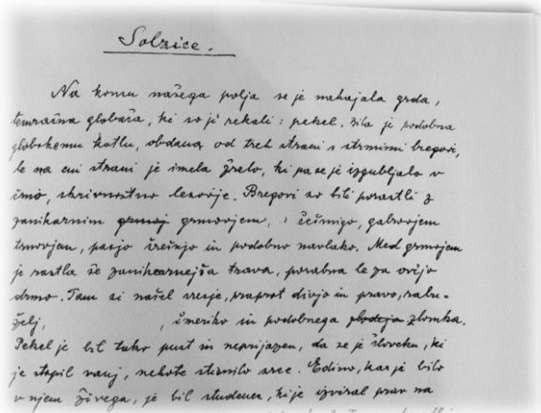
Njegova dela spadajo v obdobje socialnega realizma, saj v njih opisuje kmečko življenje in usodo »malih ljudi«. Njegova dela se mi zdijo zelo poučna, saj si danes takšnega življenja ne znamo več predstavljati.

Zbirka *Solzice* je bila Prežihova zadnja izdana knjiga še v času njegovega življenja. Spada med dela za otroke in mladino. Med njimi je črtica z istoimenskim naslovom, za katero je Prežih prejel Prešernovo, Levstikovo in zvezno nagrado. Ob branju sem se zlahka vživel v like, saj so zelo nazorno in čustveno opisani. Predvsem sta me očarala dečkov pogum in njegova ljubezen do matere.

Tine Pogorelc, 7. c

Prežih je že v rani mladosti začutil sovraštvo do gospode, grofov, žandarjev. Spoznal je trdo domače delo. Kot otrok je pasel krave in vozil volovsko vprego. Znal je orati, kositi in podirati drevesa v gozdu. Izobraževal se je sam, se naučil brati, saj mu njegov oče ni dovolil šolanja v gimnaziji. Leta 1919 se je zaposlil kot delavec, kasneje pa je postal uradnik v Thurnovi jeklarni na Ravnah. Živel je v Parizu, Moskvi in na Dunaju. Do začetka druge svetovne vojne se je umaknil iz politike in se posvetil pisanju. Solzice so bile zadnja njegova knjiga. Drži se je prav poseben čar. Iz nje veje neizmerna ljubezen do matere, maternega jezika, človeka in domovine. Enajst črtic, enajst biserov iz pisateljeve mladosti nas ob prebiranju vedno znova prevzame.

Črtice so mi všeč, ker so avtobiografske. V njih Prežih opisuje svoja čustva in doživetja skozi svojo mladost. V zgodbe in dogajanje sem se vživela in ob branju razmišljala, kaj bi storila, če bi bila na njegovem mestu. Pisatelj nas neprestano opominja, kako pomembna je materinščina, ki je nikoli ne smemo zatajiti.

Zala Košak, 7. a

Črtica *Ajdovo strnišče* mi je bila zelo všeč, ker govori o ljubezni, ki jo je čutil do babice. Ni hotel, da se babici kaj zgodi, a čez nekaj tednov, ko je umrla, je začutil veliko bolečino. Še zadnjič je hotela delati na zemlji, ki jo je potem vzela k sebi.

Nika Krivec, 7. c

Prežihov Voranc je napisal tudi zgodbico *Potolčeni kramoh*, ki se mi je še posebej vtisnila v spomin, saj sem imel podobno izkušnjo, kot jo je imel Cencelj. Zaradi mojega priimka so me v prvem razredu sošolci pogosto zafrkavali. Počutil sem se nemočnega, saj ga nisem mogel spremeniti. Doma sem spraševal, zakaj se moram pisati ravno tako. Po navadi sem bil takrat, ko me je kdo klical z grdimi, žaljivimi in norčavimi besedami, zelo žalosten in hkrati sem postal agresiven. A sem vseeno našel prijatelje, ki se niso norčevali in se jim moj priimek ni zdel kaj drugačen od drugih. Ti sošolci so še danes moji najboljši prijatelji.

Tilen Maček, 7. a

V knjigi *Solzice* so opisani resnični dogodki iz pisateljevega otroštva in velika ljubezen do matere. Zgodbe so poučne, saj se iz njih ogromno naučimo: kako premagamo strah, če si tega dovolj močno želimo ali če želimo nekoga osrečiti. Četudi si reven, lahko najdeš način, da komu pričaraš nasmeh na obraz.

Maruša Česnik, 7. c

Zgodbe so mi všeč in lahko smo ponosni na našega pisatelja. Dogodki so se odvijali blizu našega doma in vidimo, kako so otroci včasih preživljali svoje otroštvo. Kljub

revščini so živeli v ljubezni. Iz črtic razberemo, da je Prežih imel svojo mamo zelo rad. Zaradi nje je premagal strah in se podal v Pekel. To je storil, da bi ji pokazal, kako rad jo ima. Za srečo torej ne rabiš veliko.

Matija Česnik, 7. c

Tedaj je Nacej pokazal na levi žep in zaklical s kislim obrazom in glasom, ki je šel na jok: »Teta, tu je še en devžej!« Nacej je s tem stavkom želel Vorančevi materi pokazati, da je en žep še prazen. Mislim, da se bo ta revščina začela pojavljati tudi pri nas v Sloveniji, saj je vse več ljudi na robu revščine, ker narašča brezposelnost in ukinjajo socialne pomoči.

Tina Tušek, 7. a

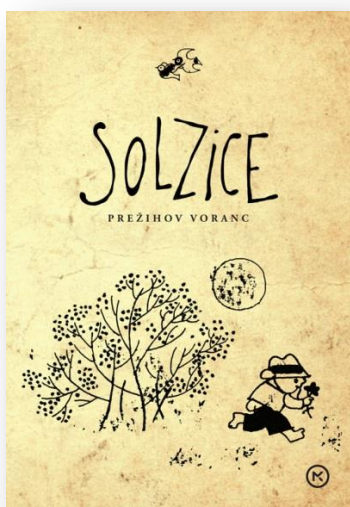

Lovro Kuhar - Prežihov Voranc je bil uspešen pisatelj in politik. Napisal je veliko del za mladino in odrasle. Eno najbolj znanih del je zbirka *Solzice*, v kateri je pisal o svojem otroštvu. Zgodbe so kratke, doživeto in čustveno napisane. Meni osebno je najljubša prva črtica *Solzice*, saj opisuje ljubezen do matere. Menim, da danes premalo izkazujemo ljubezen svojim najdražjim.

Tina Geč, 7. a

Moji najljubši črtici iz zbirke *Solzice* sta *Solzice* in *Potolčeni kramoh*. Podobno kot Prežihu, ki se je bal Pekla, se je zgodilo meni, ko sem moral prestopiti šolski prag. Takrat nisem hotel stopiti v novi prostor in spoznati drugih otrok. A kasneje se je izkazalo drugače. Dobil sem nove prijatelje, posebej enega. Ko so nas "mešali" iz petega v šesti razred, so naju dali v različna oddelka. Takrat sem mislil, da sem ga izgubil, a sva še danes nerazdružljiva.

Jaka Breznik, 7. a

Knjiga *Solzice* mi je bila zelo všeč, ker je Prežihov Voranc v njej opisoval svoje dogodke iz otroštva. Iz zgodb se veliko naučimo in so mi bile prijetno branje.

Najbolj všeč mi je bila črtica *Solzice*, ki pripoveduje o malem Vorancu, ki je moral pasti živino. Najteže mu je bilo, kadar so mu živali ušle v Pekel, saj je bilo tam zanj grozljivo. Nekega dne je zvečer slišal, kako si mati želi nesti v cerkev solzice, ki pa so rasle le v temačnem Peklu. Premagal je strah pred globačo in mater ob jutranji zarji razveselil s šopkom dehtechih solzic.

Iz zgodbe sem se naučil, da lahko strah premagamo, če komu želimo izpolniti željo. Z majhno pozornostjo lahko naredimo veliko dobrega.

Tilen Kolenc, 7. a

Knjiga *Solzice* mi je bila všeč, ker Prežih opisuje svoje otroštvo. Zgodbe so tudi zelo čustvene. Najbolj všeč mi je bila črtica *Solzice*, saj je kot deček premagal strah in razveselil mamo.

Ermin Mulalić, 7. a

Moja mama je bila botra sestrični Evi. Večkrat jo je vprašala, kaj bi rada za pisanko. Nikoli ji ni želela odgovoriti. Le kislo se ji je nasmehnila. Mama je povprašala njeno mamo, ki ji je zaupala, da si Eva želi šivalni stroj. Potem se je začel lov po trgovinah. Hodili smo od Mercatorja, Pikapolonice in do tehničnih trgovin. Ko smo našli pravega, se je mama oddahnila, da ima pisanko.

Na velikonočni ponedeljek smo se dobili pri babici na kosilu. Ta dan je zaradi dobrot in otroškega pričakovanja vedno nekaj posebnega. Na vratih je pozvonil zvonec, planila sem v zrak, saj sem mislila, da je moj boter Janez. A bila je Eva. Zelo sem bila razočarana, saj sem si želela svojo pisanko. Premajhna sem še bila in nisem vedela, da bom tudi jaz dobila svoje darilo. Eva ni skrivala veselja. Počasi in previdno je odpirala paket. Pazila je, da ne bi poškodovala škatle. Ko je zagledala šivalni stroj, je glasno zavriskala. Zelo ga je bila vesela. Mami se je še enkrat zahvalila. Ni ji šlo v glavo, kako je vedela, da si želi prav to. Jaz pa sem bila na trnih in jeza v meni je rasla. Takrat je na srečo prišel moj boter Janez in v škatli sem zagledala rolarje. Objela sem ga okrog vratu in ga cmoknila na lice. Zelo sem bila vesela, mogoče celo bolj kot Eva. Zelo rada se rolam in moji stari rolarji so mi bili premajhni. Dobila sem še ščitnike in rdečo čelado z lučko. Takoj sem se obula in opremila in že sem veselo rolala.

V tem dnevu sem spoznala, da tudi če nisi prvi, si lahko srečen in vesel. Ta dan je bil res krasen.

Janja Britovšek, 7. a

Ko sem prebirala knjigo *Solzice*, sem se spomnila na babico, ki mi vedno pripoveduje o svojem otroštvu, podobno kot je pisal Prežih. Težko primerjam babičino otroštvo s svojim v današnjem času.

Voranc je svoje starše zelo spoštoval. To sem opazila, ko sem v knjigi brala, kako jih je vikal ali onikal in jim ni mogel vedno povedati, kar je mislil. Bal se je očeta in ga tudi bolj ubogal kot mater. Starše je ubogal na prvo besedo. Danes pa se otroci velikokrat tudi obotavljamo in ne naredimo takoj, kar nam odrasli naročijo. Voranc ni mogel dobiti vsega, kar si je zaželel, danes pa je že v navadi, da dobiš, kar si zaželiš. Hodili so peš, tudi če je bila razdalja zelo dolga, danes pa se peljemo skoraj do sosedu. Pred pričetkom pouka so peljali živino na pašo. Mi vstanemo zadnje minute in se odpravimo v šolo. Naše šolske potrebščine so novejšje in boljše od njihovih. Imeli so le tablico in kredo. Učitelji so bili zelo strogi. Otroci so jih dobili s palico po prstih ali pa so morali klečati v kotu na koruzi, kadar so bili poredni in neubogljivi. Starejše sošolce je Prežih imenoval tovariš. Na njihovem jedilniku ni bilo vedno belega kruha, zadovoljni so bili že s suhim sadjem ali s koščkom kruha. Naše malice so danes bogatejše, pa še nismo zadovoljni ...

Skratka, danes imamo vsega na pretek, učitelji so prijazni in popustljivi. Naše otroštvo je lepo in brezskrbno.

Ana Štern, 7. a

Iz zgodb sem si predvsem zapomnil to, da so ljudje živeli v revščini, ki jih je pestila, vendar so se po svoje znašli in včasih sploh niso česa pogrešali. Prav tako iz zgodb vidimo, da imajo ljudje svoja imena z namenom in so užaljeni, če jih kličemo po vzdevkih. Naučil sem se, da kadar se nečesa bojimo, ko nas je strah, to premagamo tako, da se z njim soočimo.

Najbolj všeč so mi bile črtice *Solzice*, *Tri pisanke* in *Dobro jutro*.

Jan Štehar, 7.a

Ko sem prebrala *Ajdovo strnišče*, me je stisnilo pri srcu, ko sem videla, kako se babica muči pri žetvi ajde. Če bi bila to moja babica, bi jokala, ko bi jo gledala in ji ne bi pustila delati.

Kristina Čebul, 7. c

Zgodbe v knjigi *Solzice* so mi zelo všeč, saj Prežih v njih opisuje svoje otroštvo. Najbolj všeč mi je bilo to, da je kot fant bil veliko v naravi in je pasel krave in »bicke«. Všeč mi je bilo tudi to, da v nobeni zgodbici ni računalnikov in avtomobilov (takrat jih še ni bilo).

Nik Veber Nikolov, 7. a

Prežihova dela so zajeta v učno snov osnovnih in srednjih šol. Z njimi širimo znanje o pisatelju in spoznavamo njegovo življenje in njegov način pisanja. Vesela sem, da so po njegovih delih posneli tudi nekaj slovenskih filmov.

Nika Krivec, 7. c

SVETNEČI GAŠPER – NAŠ KULTURNI DAN

V četrtek, 7. 2. 2013, dan pred kulturnim dnevom, smo se učenci sedmega, osmega in devetega razreda odpravili v Kulturni center, kjer smo si ogledali film *Svetneči Gašper*.

Najprej je nekaj besed o kulturi in kulturnem dnevu spregovorila učiteljica Bojana Verdinek, ki je govor nadaljevala z dobrodošlico našemu gostu Mitji Šipku. S pesmijo Koroška pesem sta ga pozdravila Maruša Dolinšek in Aljaž Dobnik (na kitaro ju je spremljal Oskar Serec). Škoda, da nismo prej vedeli, da bo g. Šipek prišel med nas, saj bi se lahko bolje pripravili in na začetku skupaj zapeli njegovo pesem, katere refren se glasi:

*O, srutej ubogi, pozabi na vse,
zajoj si, zajuckaj, lej pô pa vse gre.
Korošci smo zmirom za mušt'r bili,
na svieti ni guršeh, ne bulšeh lidi.*

Vseeno smo se na moč potrudili in naši trije učenci (Marko Pavleković, Špela Živič in Nika Jelen) so izvedli pogovor z gostom. Povedali so nekaj o njegovem življenju, delu in ustvarjanju, nato pa so mu postavili vprašanje, da je sam dodal kakšno zanimivost. Z veseljem smo prisluhnili zanimivemu pripovedovanju. Med nami je bil tudi režiser filma Josip Košuta. Zaželel nam je lep ogled filma in dodal le nekaj spodbudnih besed o življenju ter naši pripadnosti Koroški in Sloveniji.

Film ima težko vsebino. S tem misliva, da morda ni primeren za vsakogar. Prav zato smo si ga ogledali le učenci predmetne stopnje. Slišali smo tudi preklinjanje, kakršnega danes ne poznamo, saj izrazov 'mojkršenduš', 'arduš', 'gajžvani duš' in 'krvavi duš' ne uporabljamo več.

Misliva, da je prav, da smo si ogledali ta film, saj se moramo v svojem življenju naučiti sprejemati in vrednotiti tudi drugačno umetnost, kot jo poznamo in smo je vajeni.

V imenu učencev in učenk nivojskih skupin 9. r. zapisali Zala Skitek in Zala Miklauc.

V pogovoru z učiteljico smo po ogledu filma povedali in zapisali naslednja pozitivna in negativna mnenja.

Menimo, da bi bilo bolje, če bi si posneti letni časi sledili v časovnem zaporedju. S tem bi bila simbolika Gašperjevega življenja primerneje prikazana z njegovo starostjo in smrtjo (v listopadu je prišel k Vožniku). Morda bi lahko bil film krajši in dogajanje bi se lahko odvijalo v hitrejšem tempu, a tempo življenja je bil včasih počasnejši kot danes.

Posebej všeč nam je bilo, da so nastopali Korošci in Korošice, ki so govorili v koroškem narečju. Bilo je veliko prizorov iz narave, domače pokrajine in glasba je ustrezala vsebini.

*V imenu nivojske skupine zapisal
Sebastjan Cesar, 9. r.*

Film Svetneči, katerega avtor je Josip Košuta, je posvečen 85-letnici koroškega kulturnika Matije Šipka, ki je upodobil Prežihov lik Svetnečega Gašperja kar s svojimi 1227 uprizoritvami v obliki monodrame. S tem se je trdno zasidral med legende.

Film je esej o smrti, ki hoče govoriti in govori o življenju – za nazaj. Dogajanje spremlja koroško narečje, koroška pokrajina in glasba, pod katero spada tudi nekaj ljudskih koroških pesmi. Film je drugačen od Šipkove monodrame, saj v njem nastopa več oseb, katere v monodrami niso uprizorjene. Večina igralcev je prvič nastopila pred kamerami in lahko rečem, da so se res izkazali.

Na koncu bi rad dodal še svoje osebno mnenje. Če gledam stvar s strani glasbe in podob pokrajine, mi je bil film všeč in me je pritegnil. Ko pa razmišljam o sami tematiki in prikazovanju prizorov, ki prikazujejo odnose med Gašperjem, Vožnikom in ostalimi nastopajočimi, mi ni pri srcu. Motilo me je dejstvo, da je bilo v filmu tako malo govora in se je veliko stvari ponavljalo. Je pa narava povedala svoje.

Tadej Klobučar, 9. r.

Ta film mi je bil bolj kot ne všeč, vendar me je nekaj stvari le motilo. Velikokrat sem opazila, da so se dogodki ponavljali, vmes je bilo preveč prikazovanja narave in za moje pojme se je film prepočasi odvijal in prišel do bistva. Vendar mi je bila igra igralcev nasploh všeč, še posebej Mitja Šipek. Zelo pozitivno se mi je zdelo, ko se nam je na kratko tudi sam predstavil. Film mi je bil všeč in dobro odigran.

Pika Primik, 9. r.

Film je bil zelo zanimiv, saj je bilo vse govorno v koroškem narečju. Motilo me je edino to, da so se nekateri prizori ponavljali.

Miha Pepevnik, 7. a

Film mi ni bil najbolj všeč. Mislim, da ni primeren za naša leta, saj še ne razumemo take umetnosti. Spet pa je prav, da se učimo in naučimo sprejemati drugačno filmsko umetnost, kot smo je vajeni. Nekaterih narečnih besed nisem razumela. Najbolj zanimivo in všeč pa mi je bilo, ko je na oder stopil Mitja Šipek in odgovarjal na vprašanja naših učencev.

Tisa Praprotnik, 7. a

Film Svetneči Gašper mi je bil zelo všeč, saj so govorili v koroščini. Bil je zanimiv še zaradi tega, saj sem prepoznala domačo pokrajino. Uživala sem.

Tina Tušek, 7. a

Film je bilo prijetno gledati, ker se je vse dogajalo izven mesta, ker so v njem igrali domačini in so govorili v koroščini.

Matic Račel, 8. b

Všeč mi je bilo to, da v filmu ni bilo nobenega avtomobila in je vela iz njega domačnost.

Nik Veber Nikolov, 7. a

Film je bil zanimiv, posebej zato, ker je bilo v njem predstavljeno življenje nekoč (kmečka oblačila, sviteli so si s petrolejkami, prostori so bili drugače opremljeni kot danes). Posebej všeč mi je bilo to, ker je bilo snemano v Strojni, kjer sem doma.

Larisa Obretan, 8. b

Film Svetneči Gašper mi je bil všeč, ker je napisan po noveli Prežihovega Voranca *Pot na klop*. Všeč mi je tudi, da smo pred filmom spoznali glavno osebo Mitjo Šipka. Prikazano je, kako se je Gašper trudil, da bi prišel na kmetijo ter legel na klop, kjer je umrl. Prikazan je kot grob, žilav mož, ki ima dobro srce. Zdi se mi, da je bil večini film všeč. Bili so veseli, da so ga videli.

Tine Pogorelc, 7. c

Moje mnenje o filmu ni najbolj pozitivno. Ponavljanje scen mi ni bilo všeč. Bil pa je zelo čustven in to mi je bilo všeč. Zgodbo sem težko razumel, čeprav smo se pri pouku o njej že prej pogovarjali.

Jaka Breznik, 7. a

Pred začetkom predstave smo morali predolgo čakati, da so nas spustili v dvorano. Potem so se nekateri rinili, čeprav je imel vsakdo v roki svojo vstopnico, torej svoj sedež. Film se mi je sprva zdel dolgočasen, ker so se ponavljali prizori. A prikazana zgodba Gašperjevega življenja nam je približala življenje vaškega posebneža. Kulturni dan je bil kljub temu zelo dober, saj smo iz filma in uvodnega pogovora z g. Šipkom izvedeli, kako so nekoč živeli.

Luka Bosman, 8. a

Na sredini je bilo žalostno, ampak vem, da je bil film vreden ogleda. Ni mi bilo všeč, ker so veliko preklinjali.

Klemen Poročnik, 7. c

Film mi je bil všeč in zanimiv. Lahko bi bil daljši in bi v njem več govorili.

Primož Volker, 7. c

Film nam je bil všeč, ker je v njem prikazano, kako so nekoč živeli na kmetih. Mnogi so pogrešali več govora, a prizori so povedali svoje.

Sašo, Tomaž, Žan, Janja ... iz 7. c

Od vsega sem si najbolj zapomnil besede Josipa Košute. Bile so polne inspiracije. Rekel je: »Človeku lahko marsikaj vzameš, le ponosa ne.«

Andraž Štosir, 9. r.

Ker smo Slovenci v narodni krizi, se sprašujem, ali danes še obstaja kdo, ki bi koga sprejel pod svojo streho, kot je kmet Vožnik Gašperja.

Taja Nardin, 9. r.

Film mi je bil še kar všeč, ker so se v njem dogajale zanimive stvari. Najbolj všeč pa mi je bilo, ko je Gašper rekel, da je kuhan mošt (ta strupena čežajna) zanič in bi še pes crknil, če bi mu to ulil na rep.

Jure Turjak, 9. r.

Meni se je zdel film zelo dober, ker imam rad narečje in ker je bilo snemano blizu nas. Enkrat je kamera pokazala tudi našo kmetijo. Mitja Šipek je zelo razgledan človek. Veliko sem na prireditvi izvedel o njem in njegovem delu. Naši učenci so lepo zapeli in zaigrali njegovo pesem. Kulturni dan mi je bil všeč.

Gašper Štriker, 9. r.

Pogovor z Mitjo Šipkom mi je bil zelo všeč, ker je z nami delil misli o svojem ustvarjalnem življenju. Lahko smo veseli, da imamo na Koroškem takega človeka.

Monika Kobolt, 9. r.

V filmu sem občudovala naravo in všeč mi je, kako so jo prikazali. Celotno dogajanje sem razumela, ker me zgodba o Svetnečem Gašperju zanima. Film sem gledala že drugič in me je znova očaral. Lepo je gledati in videti film v koroškem narečju. Mitja Šipek je govoril o kulturi in iz tega sem si najbolj zapomnila stavek, ko je dejal, da moramo ljudje držati skupaj, ker samo mi ustvarjamo kulturo. Sem pa posebej ponosna, ker je dedek igral kmeta Vožnika in prav zato mi film še več pomeni.

Urška Kumprej, 9. r.

V filmu sem občudovala naravo, sploh pa g. Šipka, ker je že toliko star in še vedno dela na »polno«, občuduje kulturo in se ukvarja z njo. Film se mi je zdel prijeten. V spomin se mi je vtisnil prizor, ko je župnik Gašperja nagnal iz cerkve, ker je pil. Meni osebno to ni velik greh.

V govoru J. Košute pa me je najbolj očaralo to, da nam je jasno in glasno s ponosom rekel, da je Korošec in da naj bomo ponosni na svoj govor.

Sara Fortek, 9. r.

UČENKE LITERARNEGA KLUBA O SAMORASTNIKIH

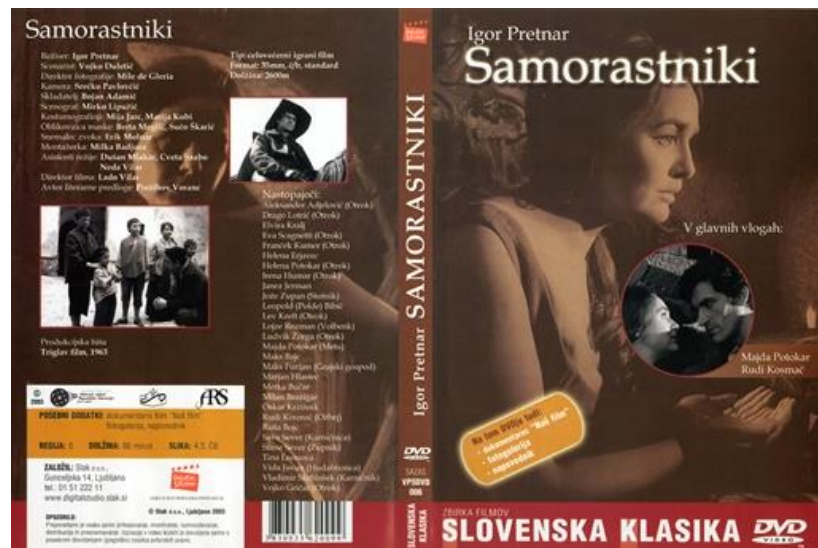
Pri izbirnem predmetu Literarni klub smo si ogledali filmsko stvaritev Samorastniki po literarni predlogi Prežihovega Voranca. Prebrali smo tudi novelo in kot že velikokrat ugotavljamo, smo tudi mi prišli do zaključka, da film največkrat ne izpolni naših pričakovanj. Knjige so po navadi napisane bolj doživeto ter čustveno, zgodbe so podrobneje napisane.

Tako film kot knjiga sta me očarala in ganila obenem. Lika Mete in Ožbeja sta se mi globoko vtisnila v srce in dušo. Spoznala sem močno ljubezen med mlado deklo Meto in bogatim Karničnikovim sinom Ožbejem. Spontano sta se zaljubila in njuna ljubezen je bila čista ter iskrena. Ni bila posledica dogovorov ali prisile, ki je bila v tistih časih nekaj čisto vsakdanjega. Ljubezen med bogatim, bodočim gospodarjem Karnic ter revno in preprosto Meto je bila seveda nemogoča in prepovedana. Gospodar Karnic – Ožbejev oče je bil trd in krut boj proti njuni ljubezni in za ohranitev posestva za naslednje rodove. Sadovi mladostne ljubezni so bili otroci, ki so rasli kot gobe po dežju in niso smeli nositi očetovega imena. Bili so pankrti, zasmehovani in ponižani od takratne družbe. Meta je bila zaradi zveze kaznovana, toda ponižno je prenašala vse muke in bolečino. Ljubezni se ni odpovedala. Bila je trd boj proti takratni družbi, Ožbej pa ji pri tem nikakor ni bil v pomoč. Bil je slabič in si ni upal zoperstaviti svoji družini ter neizprosному očetu. Karničnikove je nesporazum v družini med očetom in Ožbejem pripeljal do propada. Pankrtska mati Meta je bila predstavnica malega človeka in je trpela zaradi krivičnih družbenih razmer. Bila pa je vztrajna, trdoživa, uporniška in samozavestna, kar pa nikakor ne moremo reči za Ožbeja.

V takratnem času je socialna razlika med Karničniki in Hudabivniki predstavljala velik in nepremostljiv problem. Dandanes take Mete srečamo na vsakem koraku, so zvezde stalnice v naši družbi. So matere samohranilke, naše znanke, sosede, ki pa jih družba ne zaznamuje kot manjvredne in nespoštovane. So pogumne, ker kljub težkim gospodarskim in ekonomskim razmeram same skrbijo za otroke in jih vzgajajo.

Ljubezen praviloma ne izbira med bogatim in revnim, pač pa so spoštovanje, zaupanje, sreča v dvoje, sorodna duša in želja po skupnem življenju ter ustvarjanju skupne družine tisti temelji, na osnovi katerih mladi gradijo svojo prihodnost.

Zala Košak, 7. a

Knjiga in film *Samorastniki* sta mi zelo všeč, saj sta zanimiva in se iz njiju marsikaj naučiš o življenju nekoč. Meni sta všeč knjiga in film, vendar iz knjige izveš več podrobnosti. Sama sem najprej pogledala film, nato prebrala knjigo, zato nekaj stvari sprva nisem razumela. Priporočam vam, da najprej preberete knjigo in nato pogledate film. V knjigi je mučenje Mete podrobneje opisano in že skoraj sam začutiš njeno bolečino. V filmu njene rane niso nazorno pokazane, ko so jo bičali in ji žgali predivo na dlaneh. Očitna razlika je še v tem, da imata Ožbej in Meta v filmu pet otrok, v knjigi devet.

Najbolj všeč so mi Metine besede, ko je svojim otrokom povedala, da so samorastniki in kako jih je učila, da bodo enkrat tudi oni imeli svojo pravico na svetu, saj jih bo čez deset let že desetkrat ali stokrat toliko.

Zala Gorenšek, 7. b

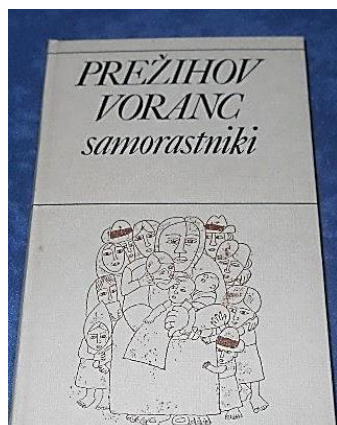

Meta in njeni otroci predstavljajo upornike tistega časa, ki se kljub nizkemu stanu borijo za svoje pravice, ki jim tudi pripadajo. Knjiga in film sta mi bila zelo všeč, še posebej

zato, ker tudi danes najdemo marsikatero podobnost z zgodbo. Zdi se mi, da se podobne zgodbe dogajajo ženskam v manj razvitih deželah Afrike pa tudi v deželah bližnjega vzhoda. Mama mi je povedala nekaj naslovov knjig, ki opisujejo podobne žalostne zgodbe o krivicah in trpljenju žensk. Marsikje na svetu deklice nimajo pravice hoditi v šolo in hodijo par korakov za možmi, najbolj žalostne se mi pa zdijo zgodbe s Kitajske, kjer so ob rojstvu deklico ubili. V deželah na vzhodu imajo še danes fantje in moški veliko večjo ceno kot deklice in ženske.

Ponosna sem, da živim v deželi, kjer je enakopravnost med spoloma na vseh področjih življenja. Vsem deklicam na svetu pa privoščim, da bi lahko živele v svetu enakopravnosti in pravičnosti.

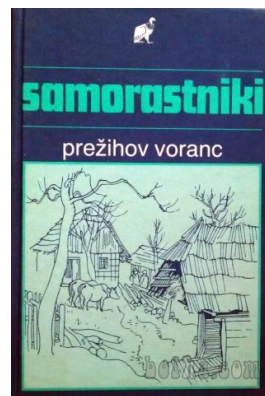
Tisa Praprotnik, 7. a

Film in knjiga *Samorastniki* sta mi bila zelo všeč, še posebej zadnji del, v katerem mati govori svojim otrokom samorastnikom.

Razmišljam o tem, na kako krut način so Meto kaznovali (slečeno so bičali in ji na dlaneh žgali predivo). Premožen Ožbej bi se moral omožiti s sebi enako žensko, vendar se je zaljubil v revno bajtarsko Meto. Njune ljubezni okolica ni sprejela in zgodba se tragično konča (Ožbej umre in Meta ostane sama z otroki).

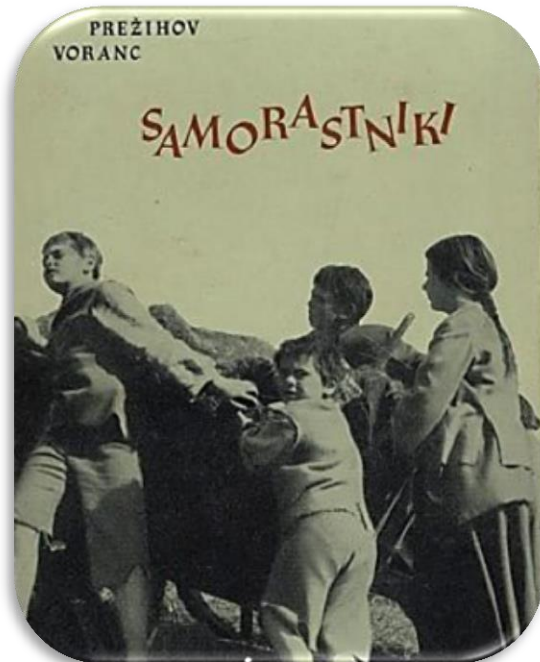
Janja Saberčnik, 7. c

Novela *Samorastniki* je zgodba o preteklosti, zgodovini naših prednikov, o prepovedani ljubezni med preprosto Meto in sinom bogatega kmeta Karničnika, Ožbejem. To je le ena od nešteti podobnih zgodb, veselja in bede polnih življenjskih zgodb.

Že dedek mi je povedal, kako je bilo v tistih davnih časih, čeprav niso tako daleč. On je slišal take in drugačne zgodbe od svoje mame in babice. Večinoma so opisovale krivice, ki so doletele preprosta in poštena dekleta, ki so s trebuhom za kruhom prišla delat k bogatim kmetom. V teh zgodbah je bilo bolj malo ljubezni – dekleta je proti svoji volji zanosilo s kmetovim sinom, bilo zato zaničevano in ko je rodila, so ji otroka vzeli ter jo spodili. Življenje je šlo dalje in zgodba se je ponovila.

Z novelo *Samorastniki* je Prežihu uspelo ponesti bralca v čas nazaj in prikazati življenje, ki so ga živeli takrat. Hkrati je opisal ljubezen, ki je premagala hudobijo, zmago dobrega nad slabim.

Težko se postavim v Metino kožo. Seveda je imela prav in se za svojo ljubezen borila, a šlo bi tudi drugače. Prepričana sem, da so že v tistih časih poznali načine, kako preprečiti nosečnost, a jim vera tega ni dovoljevala. »Kolikor jih bo bog dal,« so ljudje govorili. Pa je njihov bog hranil od boga dane otroke? Meti ni bilo treba roditi toliko otrok, toliko mravelj po lesovih. Sama je bila kriva za veliko gorja, ki ga je prestala, a najbrž so to res bili drugi časi, časi, ki jih jaz ne razumem. Kljub vsemu pa je Meta vredna občudovanja in spoštovanja.

Podobna zgodba v današnjem času ne bi imela takega konca. Sodobna ženska razmišlja in dela drugače. Vesela sem, da je šel čas naprej in danes ne živimo več tako. A čas ni bil

enako prijazen do vseh. V Indiji in še kje se take in hujše zgodbe na žalost dogajajo še danes. Tam je čas zamrznjen. Prav je, da mladi preberemo kako delo o življenju pred nami, a nam v tem obdobju manjka pozitivnih in veselih zgodb, ki bi nas ponesle, ne v krute stare čase, temveč v lepe čase, ki si jih želimo.

Anette Kuserbanj, 8. a

Doma sem si v miru pogledala slovenski črno-beli film *Samorastniki*, ki je bil leta 1963 posnet po Prežihovi istoimenski noveli. Ker so bile slike zame nerazločne (zaradi mojega vida), sem videla bolj malo, a vsebina me je začela zanimati, zato sem ga poslušala do konca.

Zgodba govori o veliki ljubezni med Meto in Ožbejem. On je dedič velike posesti na Karnicah. Sad njune ljubezni je pet nezakonskih otrok (v noveli devet). Mati in njeni nezakonski otroci so trpeli tako fizično kot psihično. Že od rojstva so bili zaznamovani in jih družba ni sprejemala. A tako Meta kot njeni otroci so bili neizmerni borci in se svojega stanu niso sramovali.

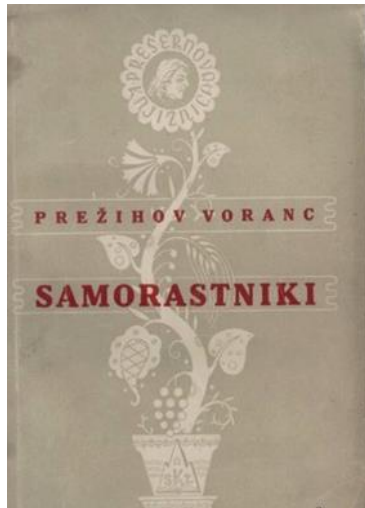
Takratne družbene razmere niso odobravale ljubezni med različnimi sloji ljudi. Veliko vlogo je poleg cerkve imela veleposestniška gospoda. Hlapci in ostali nižji sloji prebivalstva so bili neizobraženi in niso mislili ali smeli misliti s svojo glavo. Slepo so ubogali nadrejene. Ljudje niso imeli razvitega sočutja do drugih, beda in revščina sta bili stalnici tistega časa.

Danes bi se Metina in Ožbejeva zgodba razvijala srečneje. Njuna ljubezen ne bi bila prepovedana, otroci ne zaničevani. Lahko bi hodili v šolo, se igrali z drugimi in uživali pravo družinsko življenje. Njihova zgodba bi bila polna radosti, sreče in ljubezni. Škoda, da jim to ni bilo dano, saj so bili pravi borci in bi si to zaslužili.

Tanja Turičnik, 8. b

Pri izbirnem predmetu Literarni klub smo si ogledali film Samorastniki, doma pa smo prebrali še novelo. Zgodba se prične s sprehodom Voranca in njegovega prijatelja na vrh slemena, kjer je nekoč živel kmet Karničnik. Skupaj si ogledujeta posestvo in hišo, v kateri živi stara gospa, ki jima začne pripovedovati zgodbo o Karnicah. Na tej kmetiji je živel star rod, nevoščljiv in ošaben. Knjiga se mi je zdela veliko boljša od filma, ker so dogodki zanimivo, napeto in slikovito opisani.

Amadeja Miševski, 8. a

Med branjem knjige sem si slikovito predstavljala žalostno življenje Mete in Ožbeja, ki sta veliko pretrpela. V prepovedani ljubezni se jima je rodilo devet otrok (*Gal, Gaber, Mohor, Ožbej, Vid, Burga, Primož, Til in Nana, ki odrastejo kot samorastniki*). Morda se tudi danes dogajajo podobne zgodbe,

kot je prepovedana ljubezen in neodobranje s strani staršev, a menim, da se to ne bi smelo dogajati. Film me je še mnogo bolj presunil kot knjiga. Ko gledaš prizore Ožbejevega in Metinega življenja, te stisne pri srcu. Zaveš se, kaj vse so ljudje nekoč storili, da bi ohranili ponos in mogočnost. Niso dovolili resnične ljubezni, v kateri se je rodilo devet otrok. Ker je oče mrtev, Meta pa našenejo od hiše, ostanejo otroci *samorastniki*.

Zala Kokol, 8. a

Prikaz dogodkov je že na meji, da težko razumemo, kaj gledamo oz. beremo. Bolj sem uživala ob branju novele kot ob gledanju filma. Nisem ljubiteljica knjig, v katerih se dogodki razvijajo tako hitro, ampak raje prebiram knjige, v katerih se zgodba počasneje razpleta do konca. A to je Prežih. S Samorastniki je dobro zajel trpljenje in odrekanje, kar je doživljala mati. Na koncu šele izvemo, kdo so v resnici samorastniki. Meta je požrtvovalna mama, ki jo je Voranc po mojem prikazal zaradi svoje matere, ki ji je posvetil svoje črtice. Novela je tipična mojstrovina odličnega pisatelja, kot je Prežihov Voranc, film pa je tudi navkljub omejenim sredstvom pred petdesetimi leti hvale vreden.

Nika Jelen, 8. a

BOJ NA POŽIRALNIKU IN SAMORASTNIKI – PRIMERJALNO RAZMIŠLJANJE MED FILMOM IN NOVELO TER POGLED NA TEMATIKO

Film *Boj na požiralniku* po istoimenski noveli Prežihovega Voranca me je zelo pritegnil in presunil. Ne le zaradi koroškega narečja, ki ga tako spoznavajo tudi ostali slovenski gledalci in na katerega moramo biti Korošci ponosni, ampak predvsem zaradi tematike. Zelo nazorno je prikazano težko življenje kmečkega ljudstva v prejšnjem stoletju, njihovo garaško delo in boj za preživetje, saj so bili odvisni le od zemlje, narave in svojih rok. Vse to je kruto posegalo v življenje otrok, ki velikokrat sploh niso poznali pravega otroštva. Njihova

življenja so običajno odražala življenja vseh na kmetijah, njihov strah je odseval v njihovih očeh še bolj izrazito kot pri odraslih.

Tudi ob prebiranju Prežihovih *Samorastnikov* sem bila ganjena zaradi vseh stisk in ponižanj, ki jih je doživljala Meta, ko se ni hotela odpovedati svoji ljubezni. Še globlje so razlike med revnimi in bogatimi in še bolj se zavedamo vseh krivic, ki so se godile nekoč. Ampak razmišljanje ob knjigi je lahko tudi svetlo in optimistično, saj otroci – samorastniki rastejo v pridne in delovne ljudi, ki jih je vedno več, močnejši so in pridnost bo v njihovih rokah.

Ko primerjam Prežihov čas z današnjim, se zavedam, da gre za veliko časovno razliko in drugačen način življenja. Vesela sem, da so življenjske razmere danes boljše, da otroci niso tako obremenjeni s težkim fizičnim delom in da je življenje na kmetih

danes povsem drugačno, vendar je nekaj stvari enakih še danes. Razmere v družbi se slabšajo. Boj za preživetje mnogih ljudi, na žalost tudi otrok, postaja spet kruta realnost. Danes se veliko ljudi bori za vsakdanje preživetje, mnogim se godijo krivice, ampak tudi mi moramo verjeti v lepšo prihodnost in se zanjo truditi, kot so to znali Prežihovi junaki.

Ponosna sem, da preko obeh del Prežiha spoznavamo kot pomembnega koroškega avtorja, ki nam je približal jezik in življenje ljudi.

Urša Močnik Štumpfl, 9. a

Boj na požiralniku je delo Prežihovega Voranca in je bilo napisano v času socialnega realizma. V tej noveli so opisane globoko v življenje segajoče podobe trpljenja, ponižanja, ljubezni in sovraštva do koroških kmečkih ljudi. To se predvsem kaže pri Dihurjevih, ko jim sledi nezgoda za nezgodo, ampak bogatejši prebivalci npr. župan in župnik jih vidita le kot delovno silo, ne kot ljudi. Zemlja bi lahko Dihurjem prinesla rešitev, ker pa je bila nerodovitna, imela je namreč velike požiralnike in slabe letine, se to ni zgodilo.

Leta 1980 so po tej noveli posneli film z istoimenskim naslovom, ki smo si ga ogledali v šoli. Koroško narečje je filmu po mojem mnenju dalo neko pristnost, čeprav vsi igralci v njem niso bili Korošci, kar se je takoj slišalo po izgovorjavi. Meni osebno je bilo všeč poslušati svoje narečje, ki se je zdaj že nekako izgubilo v vseh prevzetih besedah iz angleščine in drugih jezikov. Všeč mi je bilo, da stanja niso olepševali, da ga niso hoteli pozabiti. S stanjem mislim življenje ljudi, vse tegobe. Mislim, da današnje življenje z življenjem v starih časih težko enačimo. Razlik je veliko, še več je sprememb, ki so lahko slabše ali boljše. Tudi v 21. stoletju ljudje po svetu umirajo za lakoto in izčrpanostjo, ampak vseeno je drugače. Danes si nekateri poskušamo pomagati, kolikor si lahko, včasih pa so bogatejši le zaničevali ljudi nižjih slojev. Upam, da se takšni časi ne vrnejo, čeprav moja babica pravi, da se počasi že vračajo.

Boj na požiralniku lahko primerjamo s Prežihovo novelo *Samorastniki*. Zgodba uboge Mete je prav tako kruta kot zgodba Dihurjevih. Prežih je novelo zapisal po pripovedovanju Metine najmlajše hčere Nane, ki je bila takrat že starka. Obe zgodbi izražata razliko med višjimi in nižjimi sloji. Opisujeta dogajanja iz stvarnega sveta, glavne osebe so pripadniki izkoriščenega družbenega razreda. V *Samorastnikih* gre za spopad med malim in velikim človekom iz kmečkega okolja, v *Boju na požiralniku* pa se Dihurjevi borijo proti naravi in družbi.

Če povzamem, je Prežih v obeh novelah dobro opisal takratni položaj pripadnikov nižjih družbenih slojev. Všeč sta mi in rada sem ju prebrala.

Zala Skitek, 9. b

Dihurjevi so bili revna družina s petimi otroki in majhno kmetijo. Zemlja je bila ilovnata in slabo rodovitna. Uničevali so jo tudi požiralniki, vodne žile, ki so iz globin udarjale na površje zemlje. Z naporom so vzredili dva vola, ki sta kmalu poginila. To je družino zelo prizadelo, saj sta vola poleg zemlje pomenila vir preživetja. Dihur in žena sta še bolj garala in delala tudi pri sosedih. Toda žena je zaradi pretežkega dela in trpljenja splavila in umrla. Nekoč je njihovo njivo napadel nov požiralnik, ki ga je skušal Dihur zamašiti. Pri tem se je hudo ranil in umrl. Otroci so sami skrivaj pokopali očeta. Toda ljudje so kmalu ugotovili, kaj se je zgodilo. Zemljo je prevzel bogati sosed, otroci pa so šli služiti.

Tematika v tem delu je socialnorealistična. Prikazuje, kako se Dihurji borijo za svojo zemljo in za preživetje vse do zadnjega. Na njej vztrajajo, čeprav ni ravno rodovitna. Film je bil posnet na Koroškem in rabljeno je koroško narečje. Mnoge besede in naglasi niso tipično koroški, saj je večina igralcev iz drugih krajev in niso Korošci.

Tudi v današnjem življenju se še vedno veliko ljudi trudi, da bi čim več hrane pridelali sami doma, čeprav delež kmetov upada. Veliko jih želi imeti vsaj vrt, saj je doma pridelana hrana bolj zdrava in naravna. Prihraniš tudi nekaj denarja, ampak v delo je treba vložiti veliko truda.

Če *Boj na požiralniku* primerjamo s Prežihovo novelo *Samorastniki*, so med Dihurji in Karničniki velike socialne razlike. Dihurji so revni in ponižni ljudje, Karničniki pa bogati in ošabni.

V Prežihovih časih so bili ljudje revnejši, skromnejši in bolj so morali delati. Zato so tudi znali ceniti svojo zemljo, pridelek in se boriti zanjo. Razlike med bogatimi in revnimi so bile zelo velike.

Janja Golob, 9. b

Novelo *Boj na požiralniku* je napisal Prežihov Voranc, obstaja pa tudi zgodba na filmskem traku. V filmu je prisotno koroško narečje, ki pa ni najbolj posrečeno odigrano. Glavna tematika je borba z zemljo oziroma boj za preživetje. V življenje segajo podobe trpljenja, ponižanja, ljubezni in sovraštva koroških kmečkih ljudi. To se kaže pri Dihurjevih, ko jim sledi nezgoda za nezgodo.

Prežih pripoveduje o njihovem trdem življenju na skromni posesti, kjer delujejo požiralniki. Otroci očeta spoštujejo, a se ga hkrati bojijo. Po ženini smrti Dihur prevzame vse družinske skrbi, a omaguje. Gospodarstvo začne propadati. Njihovo življenje še bolj otežujejo župnik, župan in žandarji; ti vidijo v siromaku stroj, ki naj dela za njihove koristi. Boj z novim požiralnikom, ki uničuje krompir, ugonobi Dihurja, ko pa najde žilo požiralnika, se nanj zvali skala. Strast po zemlji ga niti v zadnjih urah ne zapusti. Dihurjeva domačija pride v roke bogatega soseda, otroke pa prisilijo, da gredo služiti.

Ko primerjamo Prežihov čas z današnjim, hitro opazimo, da je bil takrat človek zelo odvisen od narave. Zaradi revščine so pošiljali otroke na delo k drugim družinam in le redko v šolo, nad njimi pa so tudi izvajali fizične kazni s pretepanjem. Lahko razberemo tudi podobnosti, ki se kažejo v premoženju. Če takrat nisi imel dovolj denarja, je bilo življenje težje iz dneva v dan, kar velja tudi za današnje dni.

Če primerjamo *Boj na požiralniku* s Prežihovimi *Samorastniki*, ugotovimo, da obe deli govorita o revnem slovenskem kmečkem prebivalstvu. V *Boju na požiralniku* je bolj poudarjen boj z naravo, medtem ko je pri *Samorastnikih* predstavljena predvsem brezposelnost revežev in boj proti gosposki družbi. V *Boju na požiralniku* si o Dihurjevih vsakdo lahko ustvari svoje mnenje, pri *Samorastnikih* pa je v ospredju ena izrazita literarna oseba.

Tadej Klobučar, 9. a

Ko berem Prežihova dela, me napolni neko posebno občutje. Živel je v težkih časih, ki si jih danes težko predstavljamo. To je bil čas vojne, trpljenja in revščine. A kljub temu je pisal zgodbe, ki še danes veljajo za ene najboljših. Vsak trenutek svojega doživljanja je znal natančno opisati, kakšne so bile razmere doma, v šoli in na vasi. Ko berem njegove črtice, si živo predstavljam dogajanje, in to mi je pri njegovih delih všeč.

Boj na požiralniku je film, ki smo si ga ogledali v šoli, sama pa sem si ga že večkrat ogledala doma. Zdi se mi precej žalosten. Otrokom vzame naporno delo mater in na koncu požiralnik pokoplje še očeta. Ne zdi se mi pravično in humano, da so bili otroci tolikokrat tepeni in da so tako trpeli. Še posebej so podobna dejanja v današnjem času krivična in nespametna. Sicer pa mi je film všeč, saj nazorno prikazuje 'stare' čase in kmečko življenje.

Pika Primik, 9. a

Zgodba je postavljena v čas lakote tistih, ki so bili pripadniki nižjega sloja in prevlade bogatih veleposestnikov, pri katerih so si otroci služili svoj kruh, da so lahko preživeli. Da je bila lakota pri Dihurjevih res huda, razberemo iz dejanja, ko sta Neč in Pungra skovala načrt in Jaromilu ukradla krompir za ozimnico. Poleg tega jim je nagajal še požiralnik, ki jim je uničil večino pridelka.

Tiste in današnje čase bi lahko primerjala s tem, da tudi zdaj veliko družin trpi zaradi pomanjkanja in se borijo za preživetje. To novelo in film bi lahko primerjali še z zgodbo v *Samorastnikih*, ki prikazuje meni osebno še krutejšo in vidnejšo razliko revnejših in bogatejših. V nasprotju s tamkajšnjo borbo z zemljo igra v *Samorastnikih* veliko večjo vlogo prepovedana ljubezen med deklo Meto in Karničnikovim Ožbejem. Zgodbi lahko kljub nekaterim razlikam označimo za podobni, saj obe prikazujeta razliko med revnimi in bogatimi, po drugi strani pa gre pri *Boju na požiralniku* za bolj družinsko okolje, medtem ko je pri *Samorastnikih* v glavnem v ospredju ljubezen. Oba filma (zgodbi) sta mi všeč, posebej pa bi izpostavila Prežihov svojevrsten stil pisanja.

Nika Nabernik, 9. a

Družina Dihurjevih je živela na težavni zemlji. Pridelke so jim ob vsakem slabem vremenu (padavinah) uničili požiralniki. Otroci so zaradi težkega življenja morali služiti pri bogatejših kmetih, kar je v filmu tudi prikazano. A dostikrat jim ni bilo lahko in so pobegnili v varno zavetje preprostega doma. Na težki zemlji sta podlegla tudi vola. Garaštvo za osnovno preživetje družine je najprej pokopalo mater, nazadnje pa je njivo napadel novi požarilnik in vzel otrokom glavo družine. Ostali so sami, razdelili so jih po družinah, kjer so služili, njihovo skromno posest pa je prevzel bogati sosed. Film mi ni bil všeč, saj prikazuje prizore, kot so kričanje na otroka, pretepanje, zbadanje. In to je tudi razlog, zakaj se raje izognem takim filmom in si raje privoščim kakšno komedijo. Je pa tudi res, da me je pritegnil eden od prizorov, kako je Pungra pobegnil od sosedov, kjer je služil. Prikazano je, kako se je postavil zase in se ni pustil. Odšel je domov, čeprav je vedel, da ga tam čakajo posledice. Nazorno je prikazano, kako so takrat otroci razmišljali in kako so poznali vse vrednote in samospoštovanje. Poleg tega nam film prikazuje, kako težko je bilo takrat delo otrok in žena, ki se razlikuje od našega današnjega življenja.

Zala Miklauc, 9. a

Film je bil posnet na Koroškem in v njem sem prepoznala Strojno. Govorili so v koroškem narečju. Naslov *Boj na požiralniku* je simboličen, saj jim požiralnik sproti uničuje skromen pridelek. Na vse načine hočejo težavo rešiti, a jim ne uspe.

Qendresa Hoxhaj, 9. b

Film govori o revni družini Dihurjevih. Zemljo so jim uničevali požiralniki in vodne žile, ki so udarjale na površje. Borili so se za svojo zemljo, saj so vedeli, da je to edini način, da preživijo. Zelo jih je skrbelo za prihodnost, saj so vedeli, da od drugih pomoči ne morejo pričakovati. Glavna tema zgodbe predstavlja usodo ljudi in njihov boj za preživetje. V ospredju je predvsem zgodba o Dihurjih in njihovem težkem in krutem življenju, ki ga prikazuje, kako so vsak dan delali na poljih in travnikih in se borili za svojo zemljo. Otroke so pošiljali služiti, tam pa z njimi niso lepo ravnali. Zmerjali so jih, pretepali ... Tema je socialna, saj prikazuje, kako so jih ljudje sovražili in zaničevali, jih imeli za manjvredne.

Če primerjamo zgodbi *Boj na požiralniku* in *Samorastniki* lahko ugotovimo, da sta precej podobni. Obe prikazujeta življenje revnih (kmetov) in bogatejših (gospodarjev). Sporočata, da mali človek trpi zaradi krivičnih družbenih razmer in zaničevanja s strani bogatih. Opazimo, da so bili kmetje vztrajni, samozavestni in uporniški.

Teja Sterže, 9. a

Vsebina je na trenutke žalostna in realna. Govorica pri večini odraslih oseb ni tipično koroška, ker so se morali (na)učiti koroško narečje (bavši pa kri ščije, prevenč se je gnava vonta u lies na Svinško pvanino ...). Poznam skoraj vse otroke, ki so nastopali v filmu, ker živijo na bližnjih kmetijah, eden pa je tudi moj sorodnik. Zato me je film še posebej pritegnil.

Luka Krebs, 9. b

Pri gledanju filma *Boj na požiralniku* sem videl, kako so morali včasih otroci delati ter služiti pri drugih kmetih. Otroci so dobro govorili koroško, starejše osebe pa ne, ker niso bili iz naših krajev.

Oskar Serec, 9. b

Meni se zdi film prav »mučeniški«, ker smo v današnjem času mladi že malo preveč razvajeni in mnogi ne vemo in si niti predstavljati ne znamo, kako je opravljati delo na polju (še posebej otrokom). V filmu je morala mati Jera delati tudi med nosečnostjo, to v sodobnem svetu redkeje vidimo. Otroci se z drugimi niso najbolje razumeli, kar je bila verjetno posledica trde domače vzgoje.

Naslov *Boj na požiralniku* je tak, ker je od začetka do konca potekala borba z zemljo.

Pomeni mi v življenje segajočo podobo trpljenja, ponižanja, sovraštva in ljubezni kmečkih ljudi.

Katja Fortek, 9. b

Film, ki smo si ga ogledali, je drama, saj je zgodba o Dihurjevih tragična. Predstavlja usodo revnih ljudi in njihov boj za preživetje. Borijo se z naravo in družbo. Njihovo zemljo uničujejo požiralniki. Toda Dihurjevi vztrajajo na svoji zemlji in se borijo z vodnimi žilami, saj ne želijo postati hlapci. Požiralniki so lahko simbol sovražnih naravnih sil, preprečujejo, da bi družina srečno živela na tej zemlji. Družbene razlike so v tem času velike in Dihurji morajo garati, saj pripadajo najrevnejšemu sloju. Zlasti je tragičen konec zgodbe, ko otroci sami pokopljejo očeta in skušajo prikriti njegovo smrt. Skrbi jih za lastno prihodnost, saj od okolja niso mogli pričakovati pomoči. Ker so revni, so popolnoma odvisni od narave in okolja, v katerem živijo. Vseeno pa ves čas hrepenijo po dobrem in pravičnem življenju. Trudijo se za svojo srečo ter imajo neizmerno voljo in vero v boljšo in srečno prihodnost.

Zgodbo bi lahko primerjali z današnjim življenjem. Tudi danes lahko vidimo, da nam narava ne prizanaša, da smo od nje odvisni, da nas narava preseneti z različnimi nesrečami, ki jih ne moremo preprečiti, lahko se samo borimo. Dihurjevi so bili izkoriščeni in to izkoriščanje lahko primerjamo z izkoriščanjem v današnjem času. Vse več ljudi ostaja brez služb, vse revnejši so in prav tako izkoriščeni. Prebijati se morajo skozi življenje in vsak dan boriti za preživetje.

Voranc tudi v drugih svojih delih opisuje koroško pokrajino, družine in njihovo vztrajnost, ljubezen in boj za življenje, preživetje ... Tako kot v zgodbi *Boj na požiralniku* tako tudi v noveli *Samorastniki* opisuje boj (v noveli *Samorastniki* boj proti družbi in okolju, ki ga obdaja, v noveli *Boj na požiralniku* pa govori o boju z naravo). Obe noveli opisujeta preprostega Slovenca, Korošca, ki mu narava in družba ne prizaneseta.

V obeh novelah lahko vidimo, kako bogati izkoriščajo revne. Tako kot je v *Samorastnikih* revna Meta in je med njo in Karničnikovimi velika socialna razlika, tako je v *Boju na požiralniku* razlika med revnimi Dihurji in njihovimi bogatimi in izkoriščevalskimi ter pohlepniimi sosedi.

V obeh delih je prikazano, kako pomembna je družinska povezanost. Ta je Dihurje pomagala do zmage nad požiralniki (čeprav na koncu oče umre in postane ta zmaga nepomembna). Karničnike pa nesporazum med očetom in sinom pripelje do propada. V ospredju vidimo tedanjega preprostega Slovenca, njegovo trdo življenje in na drugi strani bogate, ki izkoriščajo reveže in jih potiskajo na rob propada. Bogataši so takrat imeli pomembno vlogo, da so ustrahovali, jemali in izkoriščali reveže. Mali človek je bil ubog in trmast, vztrajnost mu je pomagala, da se je prebil iz dneva v dan.

In kako je danes? Veliko družin se prebija skozi življenje. Vse več je revnih, brez zaslužka, obleke, hrane. In današnji človek lahko vidi, da se ne more boriti proti naravi ter da smo od nje odvisni.

Ko tako razmišljam, se bojim, da postaja današnji čas in današnja družba vse bolj podobna preteklemu svetu, ki ga opisuje Prežih, in upam, da nas narava in ljudje, ki vladajo, ne popeljejo nazaj v kruto preteklost.

Gaja Kastelec, 9. b

Glavna tema novele *Boj na požiralniku*, ki jo je napisal Prežihov Voranc, je borba proti požiralnikom oz. boj za preživetje družine Dihurjevih, v kateri je veliko otrok, imajo pa malo zemlje in še to jim uničujejo požiralniki. Ker so revni, morajo prenesti veliko ponižanja. Po smrti žene prevzame oče vsa opravila na zemlji in doma. Vendar vsega ne zmore. Nato pride na plano nov požiralnik, v boju s katerim izgubi življenje še on. Otroci so opravili obred, kakršnega so videli ob materini smrti. Sklenili so, da bodo povedali le stricu Sušniku. Le-ta je s seboj pripeljal še župana in druge. Po pogrebu so otroke poslali po službah, njihovo zemljo pa je prevzel bogati sosed.

Ideja želi pokazati na odvisnost človeka od narave v neizprosni socialni razmerah. Če primerjamo *Boj na požiralniku* s *Samorastniki*, ki jih je tudi napisal Prežihov Voranc, ugotovimo, da sta zgodbi podobni. Sicer je pri *Boju na požiralniku* predvsem predstavljena borba proti naravi, obe pa opisujeta življenje revnejšega kmečkega prebivalstva in bogatejših gospodarjev. Kažeta na trpljenje revnejših zaradi krivičnih družbenih razmer.

Marko Pavlekovič, 9. b

Film mi je bil osebno zelo všeč. Edina stvar, ki me je motila, je bilo koroško narečje. Že ko je oče Dihur prvič spregovoril, sem slišal, da to ni pravo koroško narečje, ampak naučena koroščina. Po moje bi vsakdo v našem razredu lahko bolje zaigral v koroškem narečju kot ti igralci. V tistih časih je bilo veliko revnih družin. Vsi so se borili za preživetje, ampak družina Dihurjev je imela velik problem, požiralnike. Zaradi le-teh so izgubili skoraj cel pridelek.

Najbolj všeč mi je bil mali Dihur, ker je bil toliko pogumen in je ušel od sosedov, kjer je služil. Ko je oče za to izvedel, se mu je slabo pisalo. Moral se je vrniti na delo in se pred sosedom ponižati z opravičilom. Dihurjevi otroci v šoli niso imeli prijateljev, nihče se z njimi ni hotel družiti in igrati. Govorili so, da imajo uši. Vem, da se lahko tudi danes zgodi kaj podobnega. Po smrti staršev so otroci šli s pokončnimi glavami naprej. Navajeni so bili trdega dela in skromnosti. V današnjih časih je otrokom bogatih staršev lažje kot revnim. Ni se jim treba toliko truditi za denar, saj jim starši vse omogočijo. Tiste, ki s svojim delom in znanjem pridejo do uspeha, bolj cenim in spoštujem.

Sebastjan Cesar, 9. b

Film se me je čustveno dotaknil. Prikazuje revščino, trpljenje, ponižanje, ljubezen in sovraštvo kmečkih ljudi na Koroškem. Dihurjevim se godijo neljube nezgode, nihče pa jim ne pomaga, bogatejši jih imajo samo za delo. Film se mi je zdel zelo krut, zdaj se mi takšno življenje ne zdi sprejemljivo.

Urban Kolmančič, 9. a

Dihurjeva zemlja je bila ilovnata in slabo rodovitna. Dodatno so jo uničevali požiralniki, ki so iz globin udarjali na površje. Otroci so zgodaj občutili socialne krivice, kar me je posebej pretreslo. Delo mi je bilo všeč, saj govori o kmečkem življenju. Ogledal sem si tudi film, tako da sem si lahko še bolje predstavljal vso zgodbo. Najbolj napeto je bilo na koncu, ko so se bojevali proti požiralniku, a se na žalost zgodba tragično konča. Po mojem mnenju je knjiga boljša kot film.

Novela *Samorastniki* mi je všeč (posebej ljubezen med Meto in Ožbejem), ker poudarja pomembnost družine in ljubezen. Filma si še nisem ogledal, a si ga bom, ker me zanima, ali me bo pritegnil kot knjiga, v kateri je Meta vzgajala svoje samorastnike v pogumne in poštene ljudi. Ljudje so jih najprej obsojali in prezirali, pozneje pa so vedno bolj razumeli, kaj je prava ljubezen, vztrajnost in pogum.

Max Gnamuš, 9. a

V noveli *Samorastniki* Prežih opisuje ljubezen med revno bajtarko hudobivško Meto in Ožbejem, sinom mogočnega kmeta Karničnika. Sad njune ljubezni so bili številni otroci, ki so jim v tistem času pravili pankrti. Bili so zaničevani in poniževani. Vsi so ju obsojali, niso pa jima dovolili, da bi se poročila. Meto so celo mučili, da bi se odpovedala ljubezni do Ožbeja. A on se je vedno vračal k njej, dokler se ni nekega dne pijan zvrnil v mlako in utonil.

Meta je svoje otroke ljubila in jih vzgajala v poštene in ponosne ljudi. Danes bi bila cenjena in spoštovana mati z lepo vzgojenimi otroki. Nihče jih ne bi žalil in poniževal. Pridno bi se šolali. Prav nihče se ne bi vtikal v to, ali sta z Ožbejem poročena ali ne, da bi le bila ljubeča starša. Za razliko od Metinih otrok se je Dihurjevim otrokom hudo godilo. Tudi oni so bili več lačni kot siti, saj skopa zemlja, polna vodnih požiralnikov, ni dala dovolj hrane. Kljub temu da jih je mati poskušala zaščititi, jih je oče vzgajal s trdo roko. Še huje je bilo, ko je zgarana mati umrla. Za vsak prekršek so bili kaznovani s tepežem. Tudi oni so bili zaničevani od bogatih kmetov. Ko je ob reševanju zemlje pri požiralniku umrl oče, so tudi oni morali po svetu, ker se je njihove zemlje polastil bogati kmet. Danes ubogi Dihurji ne bi tako trpeli na svoji zemlji, saj ni več toliko težav pri izsuševanju zemlje. Prav tako bi za otroke država bolje poskrbela. Mogoče bi bili deležni tudi več ljubezni svojih staršev, če ti ne bi tako trpeli pri garanju na kmetiji.

Eva Bezjak, 9. a

V *Samorastnikih* je največji poudarek na razlikah med bogatimi in revnimi ali na »problemih malega človeka«, kot bi rekli danes, saj Meta zanosi z bogatejšim človekom, zaradi česar je kaznovana in zaznamovana. Posledice najbolj občutijo njeni »samorastniki«. V *Boju na požiralniku* pa opisuje, kako so v revščini najbolj prizadeti otroci, saj so bili večkrat lačni kakor siti in zaradi težkega življenja tudi tepeni.

Zala Vučko, 8. a

NAŠE SODELOVANJE NA VSESLOVENSKEM LITERARNEM NATEČAJU

PREŽIHOVE USTANOVE Z NASLOVOM *OTROCI SOLZIC*

OSTAJAMO ZVESTI SVOJEMU JEZIKU

Slovenščina je južnoslovanski jezik. Je eden redkih jezikov, ki še ima dvojino. Knjižno slovenščino je razvil protestantski pisatelj že v 16. stoletju (Primož Trubar, ki je napisal *Katekizem in Abecednik*). Pesnik Valentin Vodnik se je v razsvetljenstvu ukvarjal z urejanjem prvega slovenskega časopisa, ki se je imenoval *Lublanske novice*.

Slovenščino danes govori okoli dva milijona ljudi, večinoma v Sloveniji. Govorijo jo še v Beneški Sloveniji, Furlaniji Julijski krajini v Italiji, na Koroškem v Avstriji, v Istri na Hrvaškem, v madžarskem Porabju, kjer živijo slovenske narodne manjšine. Slovenski izseljenci pa živijo tudi v drugih delih Evrope in drugod po svetu (v Nemčiji, ZDA, Kanadi, Argentini, Avstraliji in Južnoafriški republiki). Tu živijo slovenske narodne manjšine.

Na Koroškem so se Slovenci naselili ob koncu 6. stoletja in tu živijo že nad 1400 let (torej že dlje govorijo slovensko kot nemško). Slovenci v drugih deželah, predvsem v Avstriji, so bili že nekdanje zatirani. Zato so se borili za dvojezične napise in dvojezične šole, da bi ohranili slovenski jezik tudi na področju, kjer je osnovni jezik npr. nemščina. In to jim je zaradi vztrajnosti in zavednosti uspelo. Koroški Slovenci so naseljeni vse do Celovca, Železne Kaple in drugih krajev Avstriji. V teh krajih lahko povsod opazimo dvojezične napise, prav tako imajo tu dvojezične šole in vrtce.

Enkrat se mi je v Avstriji zgodilo, da sem prodajalca nekaj vprašal po nemško, on pa mi je rekel, da se lahko pogovoriva kar v slovenščini. Od takrat naprej ljudi na avstrijskem Koroškem vedno najprej vprašam, če govorijo slovensko.

Zaradi vsega, kar sem prebral in sam doživel v Avstriji, vidim, da so se Slovenci vedno zavzemali za svoj jezik. Kljub temu da živijo v drugih državah, mnogi še vedno ohranjajo in s ponosom govorijo svoj materni jezik, a ne samo starejši ljudje, ampak tudi njihovi vnuki in pravnuki.

Prav zaradi tega tudi bolj razumem Prežihovo sporočilo iz črtice *Dobro jutro*: »*Moj rod, nikdar v življenju te ne bom izdal.*« Menim, da je v današnjem času pomembno, da se zavedamo svojih korenin in pripadnosti svojemu narodu. Prepričan sem, da je potrebno ohranjati in spoštovati svoj materni jezik, zgodovino in običaje, ki jih je mali slovenski narod razvijal skozi stoletja.

Svojega jezika se ne smemo sramovati. Pa ne samo slovenskega jezika. Ponosni moramo biti na svoje koroško narečje, po katerem smo prepoznavni daleč naokrog. Danes je pomembno tudi to, da znamo govoriti vsaj en tuj jezik, ker v Evropi skoraj nikjer ni več mej. Materni jezik mora vseeno vedno in povsod ostati na prvem mestu.

Če bi se mi zgodilo, kar se je zgodilo Prežihu, ko je ves zaspan zjutraj gnal živino na pašo, bi verjetno glede na svoje sedanje prepričanje tujca pozdravil v slovenščini. Zavedam se, da je težko trditi, da bi bilo resnično tako, saj včasih v trenutku lahko odreagiramo drugače, kot bi običajno, čeprav nam je potem žal.

Žan Rihter, 7. c

OTROCI PO PREŽIHU

S Prežihom in njegovim delom sem povezana. Vsakomur s ponosom povem, da sta moja strica kot sedemletna otroka igrala v filmu *Boj na požiralniku*, ki so ga snemali v naših krajih. Spominjata se, kako je potekalo snemanje. Onadva sta bila vključena v del, ko so bili v šoli in so se učili pozdravljati po nemško.

Ko sta odrasla, sta si film podrobneje pogledala. Zelo jima je bil všeč in še danes ga večkrat pogledata. Povedala sta mi, da se bosta snemanja vselej rada spominjala in da sta ponosna, ker sta lahko sodelovala. Zdaj jima je to lep spomin na otroštvo.

Ko sem natančneje brala črtice v *Solzicah*, sem razmišljala o življenju, mladosti, starosti, ljubezni, odnosih med ljudmi, vrednotah ... Ustavila sem se ob misli: »*Takrat smo bili otroci, ki smo imeli sonce v očeh.*« To je zadnja poved v črtici *Tri pisanke*, ki mi je zelo pri srcu, saj iz nje spoznamo, kako so včasih znali ceniti, kar so dobili za pisanko in so bili veseli, če so dobili kaj manjšega, nikoli pa niso bili žalostni, četudi so dobili samo obarvano jajce. Danes pa otroci ne znajo več ceniti drobnih pozornosti in vsako leto želijo več. Jaz sem zadovoljna z vsem in želim si, da bi bili tudi drugi otroci, saj s tem izrazijo spoštovanje do bližnjih in do svojih krstnih botrov.

Vse črtice v *Solzicah* so mi zelo všeč, ampak posebej pri srcu mi je prva, ki ima naslov po drobnih belih cvetlicah. Zakaj? Ker je Voranc zaradi ljubezni do mame premagal strah pred Peklom. Želela je nesti v cerkev solzice, vendar jih nikjer drugje ni bilo kot v globači. Zgodbo bi morali mladim dan za dnem predstavljati, saj mnogi v današnjem času ljubezni in spoštovanja ne znajo več pokazati. Večina otrok za starše ali bližnje ne bi storila kaj pretiranega, pogosto se na prošnje odzovejo nesramno, redko se žrtvujejo za koga, ki ga imajo radi. Prav to se mi zdi najbolj zaskrbljujoče in sprašujem se, kam bodo taki medosebni odnosi privedli svet.

Janja Saberčnik, 7. c

»NACEJI« ŽIVIJO ŠE DANES

V Evropski uniji imamo ogromno brezposelnih oseb, največ je mladih. Brezposelnost pri nas pa se še povečuje. Tovarne zapirajo, delovna mesta ukinjajo, delodajalci pa enostavno niso sposobni zagotoviti novih delovnih mest. EU je zato sprejela sklep, da bo zagotovila denarna sredstva predvsem za mlade, izobražene ljudi. Tako naši možgani počasi odhajajo v tujino.

Danes je Slovenija v veliki finančni krizi in grozi nam revščina. Cene so močno poskočile, dvignili bodo davke. Veliko je ljudi, ki nimajo niti pravega doma in družine. Vsem, ki doživljajo stisko, lahko pomagamo tako, da nismo egoistični, da znamo z njimi deliti dobro in slabo ter ne gledamo le nase. Pri nas doma imamo načelo, da vse stvari, ki jih ne potrebujemo, damo tistim, ki jim bodo služile. Tako po svojih močeh pomagamo in vesel sem, da je tako. V šolah imamo sedaj vsi otroci zagotovljeno malico.

V času našega Prežiha je bilo še huje. Takrat so bili veleposestniki in mestna gospoda, ljudstvo pa je na deželi delalo za bori kos kruha. Otroke so takrat pošiljali služiti, kjer so morali trdo delati, pri tem pa so jih še zaničevali. Včasih

je otrok v šoli prosil, da so mu menjali kruh (belega za črnega). Gospoda je poznala samo belega, reveži pa še črnega niso imeli. Črtica *Levi devžej* mi je najbolj zlezla pod kožo, ker je Prežihova mati vedno našla kruh ali sadje za sosedove otroke. Najbolj ubog med njimi je bil mali Nacej, ker je vedno prosil, če mu napolni še levi devžej. Veliko je danes mladih Nacejev. Še več pa je takih, ki svojo revščino skrivajo, ker se je sramujejo. Če primerjamo čas Prežiha z današnjim, mislim, da je danes še huje. Zakaj? Bili smo navajeni na boljše življenje. Človek vedno težje prenese, če mora iti z boljšega na slabše kot pa s slabšega na

boljše. V vsesplošni svetovni gospodarski krizi bi morali ljudje biti složnejši, spoštljivi drug do drugega, predvsem pa bi morala biti na prvem mestu poštenost. Deliti bi morali drug z drugim, saj imajo eni preveč, drugi pa ničesar.

Gal Leitgeb, 7. a

MOJE POTOVANJE SKOZI TEMATIKO SOLZIC

V svetu se vse bolj opaža revščina in razlika med bogatimi in revnimi, kot se je dogajala že prej in o kateri je pisal tudi Lovro Kuhar – Prežihov Voranc. Njegove črtice, ki jih mladi spoznamo v času osnovnega šolanja, so napisane po resničnih dogodkih in mnogi so še vedno aktualni ter jih lahko primerjamo s problemi sodobnega časa.

Sprehodila se bom skozi tematiko pisateljevih *Solzic* in ob tem prepotovala različne poti in stranpoti v današnjem svetu.

Kot otrok je premagal strah pred Peklom, ko je materi nabral šmarnice oz. solzice, ki so rasle v temni globači. Ker to občutje paralizira človeka, se vzrokom strahu poskušamo izogibati, namesto da bi se z njim soočili in ga premagali. Prisoten je vedno in povsod pri vseh, le da je vsakič malce drugačen.

Tudi sramoto zaradi revščine je želel prikriti, ko se je odpovedal svoji pisanki. Na splošno so darila ob veliki noči ponazarjala veselje otrok, bila pa so tudi priložnost za dokazovanje bogastva. Iz dneva v dan se razlike med otroki kažejo tudi v današnji družbi. Ne presenetijo nas več novice, da je vse več otrok v slovenskih šolah lačnih, saj jim starši ne morejo plačati malice, kaj šele kosila. Kako pa se prebijajo iz meseca v mesec, je že drugo vprašanje, ki je povezano z zaposlitvijo staršev. V Prežihovem času sta Anej in Lenčka pomagala staršem pri delu, za kar jima je gospodar obljubil nagrado, a je nikoli nista prejela. Na koncu sta bila globoko razočarana, saj sta razmišljala in planirala, kaj bosta naredila z zaslužkom. Tudi mi smo za delo bolj zagnani, ko nam je kaj obljubljeno in sanjarimo morda o nemogočem. Težja fizična dela danes opravljajo le še otroci v manj civiliziranih državah (v Afriki, Aziji in Južni Ameriki), kjer imajo slabše življenjske pogoje. Živijo na ulici in morajo poskrbeti zase, za brate ali sestre, zato so pripravljene sprejeti vsakršno delo. Žalostno je, da so zaradi brezposelnosti na robu propada ljudje, ki so še polni življenjske moči. Takih skritih usod je na stotine. »Ljudje iz tovarne« so bili včasih bogati meščani, ki so bili zaposleni v veliki črni tovarni sredi Raven. Takrat so imeli kmetje strah pred tovarno in njenimi delavci, saj se jim je zdela grozna, črna, velika in je niso poznali. Pozneje je Prežih sam v njej našel »kruh«. Za njim generacije pridnih rok, a vrata proizvodnje so se začela zapirati in standard v dolini in kraju je začel padati. Je imela pri tem prste vmes višja matematika? Revež ni mogel goljufati, da bi zaslužil več za družino. Pred leti se je mnogim pokazala možnost, da si ustvarijo novi dom čez mejo v Avstriji, čemur je naš Voranc odločno nasprotoval. Že kot otrok je bil razdvojen med nemščino in slovenščino – kako pozdraviti neznanca, saj so mu v šoli pridigali, da se pozdravlja po nemško, oče pa je vztrajal pri slovenščini. Ker na koncu neznanca pozdravi nemško, ta pa mu odzdravi slovensko, se počuti, kot bi izdal svojo domovino, svoj narod. Bojevali smo se za neodvisnost in danes je Slovenija samostojna država, vendar mladi v pogovorih vse bolj uporabljamo tuje izraze.

Kam nas bo to pripeljalo? Bomo spet postali sužnji drugega naroda? V katerem jeziku bomo čez leta pisali pismo domačim? Se bomo tudi mi vprašali in oklevali, ali bomo na kuverto napisali Klagenfurt ali Celovec, kakor je na koncu obveljala očetova zavedna slovenska beseda.

Norčevanja, zasmehovanja in zbadanja je bilo in je še vedno dovolj, celo preveč. S tem povzročamo v posameznikih jezo, prizadetost, storimo jim krivico. Danes smo pogosto priča, kako otroci zbadajo drugačne (npr. ljudi druge rase, vere, narodne pripadnosti, močnejše postave), kar se (pre)mnogokrat konča z nasiljem. Neredko je vzrok revščina, ki se kaže v šolah, ko otroci revnejše zbadajo zaradi slabših oblačil, šolskih pripomočkov ipd. Ker današnjim najstnikom veliko pomenijo modne smernice, dragi pripomočki in elektronski aparati, so revnejši pri tem večinoma zapostavljeni, saj si ne morejo privoščiti najnovejših telefonov in računalnikov ter dražjih modernih oblačil. Opažam, da ne razmišljamo dovolj o tem in da se verjetno zaradi tega mnogi čutijo zapostavljene. Prežih je šolo sovražil le zaradi učiteljev, saj je bil bister in v šoli ni imel učnih problemov. Danes pa šolo sovraži vse več najstnikov, večina zaradi tega, ker bi raje ostali doma in počeli kaj zabavnejšega, nekateri pa zato, ker preprosto niso dovolj bistri in imajo učne probleme. Nasprotno si revni otroci v Afriki želijo, da bi lahko obiskovali šolo, saj bi se le na tak način izognili fizičnemu delu in revščini doma ter se vsaj enkrat najedli, kar pa seveda mi težko razumemo. Poznamo sosedove otroke, ki so bili sirote in jim je Prežihova mati vsakič, ko so prišli, dala ostanke hrane, kruh in suho sadje ter jih tolažila in jim nudila toplo besedo, saj je bila zelo sočutna in občutljiva na krivico, ki se je dogajala okrog nje. To me spominja na današnji projekt botrstva, kjer lahko ljudje prispevajo 30 evrov mesečno otroku, ki ima slabe življenjske pogoje, ter mu tako omogočijo boljše življenje. Toda danes kljub vsemu še živi sočutje do trpečih, čeprav se večkrat zdi, da hodimo drug mimo drugega in niti najbližjega ne opazimo. Pa vendar so med nami stkane generacijske vezi. Mi in naši starši pomagamo dedkom in babicam, oni so nam vedno na razpolago. Žrtvujemo se drug za drugega in ta krog bo vedno sklenjen.

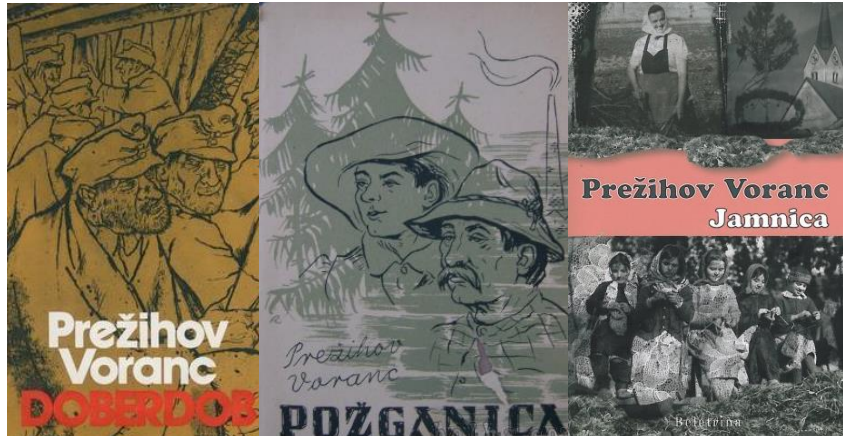
Tudi v svojih delih za zahtevnejše bralce Prežih v ospredje postavlja materinstvo, revščino, težko fizično delo, krivico ... Like v svojih delih spremlja z ljubeznijo, saj nemalokrat odražajo njegove lastnosti, prav tako pa z ljubeznijo opisuje pokrajino Koroške in običaje v njej. Njegovi junaki pogosto razmišljajo o osebni sreči in blaginji, zato iz tega pogosto izhajajo različne želje, sanje in hrepenenja, povezana z običajnimi in vsakdanjimi potrebami.

Solzice sem že mnogokrat prebrala in v njih najdem vsakič kaj novega, kar jih naredi zanimivejše, v njih opisana tematika pa je vedno aktualna, če jo le hočemo poiskati in videti.

Zala Vučko, 8. a

PO STOPINJAH PREŽIHA

Prežih je najpomembnejši pripovednik socialnega realizma in literarni samouk. Pisal je črtice, povesti, novele in romane. Njegova najpomembnejša dela so vojni roman *Doberdob*, romana *Požganica* in *Jamnica*, zbirka črtic *Solzice* in zbirka novel *Samorastniki*.

Vsa njegova dela govorijo o socialnih razlikah in stiskah malega človeka. Te je kot bajtarski sin izkusil na svoji koži, ko ga je po končani dvojezični osnovni šoli v domačem kraju pot zanesla med hlapce, dninarje in kasneje tesače. Tako je že v rosnih letih občutil stiske malih, predvsem kmečkih ljudi.

Opredeljeval se je kot kmet, kot človek narave. Bil je predan svoji družini, svojemu poklicu in svoji veri. Veri, da je potrebno živeti in delati zato, da bodo ljudje na tem svetu lažje živeli.

Moje »srečanje« s Prežihom in njegovimi deli sega globoko v otroštvo. Veliko časa sem preživela s prababico, ki je Kuharja (tako ga je ona poimenovala) in njegovo družino osebno poznala in ga izjemno cenila. Zdel se ji je pravi junak, da si je upal pisati o tedanjem življenju kmečkih – malih ljudi, njihovih krivicah, ponižanjih. Seveda je bila posledica tega njegovo politično preganjanje, oblast se je takih ljudi želela čim prej »znebiti«.

Prežiha mi je znala približati na prav poseben način. Veliko sva se pogovarjali, brala mi je njegove črtice iz *Solzic* in ker ga je tako dobro poznala, sem dobila občutek, da mi pripoveduje o nekom, ki ji je blizu, sem ga sama doživljala kot osebo, ki je bil del nas – Korošcev in tudi del naše družine.

Marsičesa takrat še nisem razumela, a ona mi je z veliko potrpežljivostjo razlagala, kaj nekaj pomeni in zakaj je bilo včasih tako. Najgloblje so se me v tem obdobju dotaknile črtice: *Solzice*, *Levi devžej*, *Potolčeni kramoh*, *Ajdovo strnišče*. Otroci iz teh del so se mi strašansko smilili.

Skupaj sva si ogledali film *Solzice*, ob katerem sem jokala. Kako težko je bilo življenje tega pastirja – Prežiha in kakšen strah je doživljal v tisti grozni globači, a ljubezen do mame in želja, da jo preseneti s šopkom solzic, je bila tako velika, da je premagal samega sebe in strah, ki ga je imel pred Peklom.

Nekoč je na vrtu utrgala rožo in dejala: »Glej, to so pa šmarnice – solzice!« Prijela sem jo z nekim posebnim občutkom, mogoče me je bilo celo malo strah. »A so to tiste solzice, ki jih je Voranc podaril mami?« »Seveda, ravno takšne so bile.« Do teh nežnih rož z majhnimi belimi bunkicami in prečudovitim vonjem imam še danes poseben, spoštljiv odnos.

Po vsem tem, kar sem že vedela o Prežihu, sem si želela ogledati njegovo domačijo. S starši smo se odpravili do Kotelj, kjer smo si najprej ogledali spomenik pastirčka s solzicami. Zdel se mi je kot tisti iz filma. Nato smo se peš odpravili do domačije in se ustavili na jasi, kjer je čudovit razgled na Kotlje in okolico. Tu stoji mogočen kip Prežihovega Voranca. Najbrž ni zgolj naključje, da ravno na tem mestu – kot da želi videti, kaj se dogaja z njegovim rojstnim krajem in s trdoživimi Korošci. Tekala sem okoli spomenika in v mojih očeh je bil pravi velikan. A danes, ko o njem vem že več, saj sem prebrala veliko njegovih del, si ogledala vse filme, ki so posneti po njegovih predlogah, to dopolnila z znanjem, pridobljenim v šoli, lahko z gotovostjo trdim, da ni bil le velikan v mojih otroških očeh – ampak **VELIKAN IN PONOS KOROŠCEV**.

Potovanje skozi Prežihova dela bom začela s **SOLZICAMI**, s katerimi sem se najprej srečala

Solzice so zame ena najlepših slovenskih mladinskih knjig. Pisatelj je v njej izpovedal ljubezen do maternega jezika in domovine, ljubezen do matere, sočutje s trpečimi, povezanost z naravo in zemljo. Iz dela je moč jasno razbrati, da so tudi otroci ljudje – ne neka odmaknjena bitja – ki se jih dotaknejo razmere družbe, ki čutijo, mislijo in pogosto doživljajo življenje okoli sebe globlje in močnejše kakor odrasli. Pa so ti otroci sploh še lahko otroci ali zahtevajo od njih takojšnjo odraslost in hrabro prenašanje vseh krivic, ki jih doletijo? Ni dvoma, da to, kar človek doživlja v mladosti, kar se kali skozi otrokovo dušo, ostane odločilno pri odraslem, iz tega rastejo dejanja. Če se ti v mladih letih do česa vsadi ljubezen ali sovraštvo v srce, to ostane in se pozneje pokaže v taki ali drugačni obliki.

V *Solzicah* stopijo v ospredje osebna doživetja iz pisateljeve mladosti, doživetja v krogu družine. Oče tu ni prikazan pri trpljenju v boju za kruh in lastno zemljo, temveč v odnosu do žene in otrok kot neupogljiv Slovenec. Še bolj živo in z ljubeznijo oriše mater, na katero je bil najbolj čustveno navezan.

Kljub temu da je od nastanka črtic, zbranih v *Solzicah*, preteklo precej časa, verjetno ni naključje, da lahko v našem današnjem socialno in politično precej neurejenem in negotovem okolju najdemo precej podobnosti z otroki Solzic.

Iz dneva v dan se bolj poglobljajo socialno-ekonomske razlike med ljudmi. Vse to pušča močan pečat tudi na otrocih. Gotovo je najhuje, ko se socialna šibkost začne kazati navzven in je ni mogoče več ohranjati med štirimi stenami. Znajdemo se v svetu, v situaciji, ki je za otroke posebej boleča. So nemočni, ne morejo ničesar spremeniti, začnejo se zapirati, zgubljajo prijatelje, okolica je do njih neusmiljena. Kaj ostane takemu otroku drugega, kot da izkaže neizmerno ljubezen do staršev, ko so le-ti v stiski (morda so izgubili službo, ne morejo poravnati položnic, ni za najosnovnejše materialne dobrine ...), se znajo postaviti zanje, ko jih drugi ponižujejo, jim pokažejo, kako jih imajo radi (*Solzice*).

Sram pred revščino so pripravljene zanikati tudi na račun lastne lakote, še zadnji, najskromnejši prihranek ali priboljšek so pripravljene deliti, le da prikrijejo realno situacijo (*Tri pisanke*).

Otroci res ne opravljajo več tako težkih fizičnih del, a če jim je za pomoč ponujena nagrada, jo pričakujejo in so tako kot otroci solzic zelo razočarani, če nanjo pozabimo. Opeharjeni so še za tisto malo, kar pričakujejo – morda za čokolado ali celo slasten sendvič – da tudi to, saj je že kar nekaj otrok med nami lačnih (*Nagrada*).

Ja, tudi »višje matematike« je v današnjem svetu vedno več. Dnevno lahko poslušamo o številnih goljufijah, različnih oblikah kriminala, podkupovanja ... V črtici so seveda to počeli delavci, ki so potrebovali denar za nujno preživetje. Danes gre za velike, nam nepredstavljive vsote denarja in dobijo ga tisti, ki imajo že vsega preveč. Tu odpovedo vse moralne in etične norme.

Prijateljstvo. Ali ta vrednota še vzdrži, ko je družbeni sistem tako porušen in so stiske vse večje? Žal ne. Preveč otrok je izpostavljenih psihičnemu in verbalnemu nasilju, pravih prijateljstev med otroki z dveh »bregov« pa malo. (*Potolčeni kramoh*).

Ločeni starši in matere samohranilke so prava epidemija sodobnega časa in otroci v podobah *Levih devžejev* so presrečni vsake pomoči in toplega objema. Se mar tega sploh zavedamo?

Gre za delo, ki ni ukoreninjeno le v kmečkem okolju preteklih dni, ampak s svojim sporočilom prerašča pisateljev čas in sega vse do današnjega dne.

Zgodba o Dihurjevih je zgoščena in tragična. Borijo se zoper naravo in družbo. Njihovo zemljo uničujejo požiralniki. Toda vztrajajo na svoji zemlji in se borijo z vodnimi žilami, ker ne želijo postati hlapci. Požiralniki so simbol sovražnih naravnih in družbenih sil. Izpodjedajo bivanjsko trdnost in srečo družine.

Družbene in socialne razlike so velike, Dihurjevi morajo strahotno garati, saj pripadajo najnižjemu in najrevnejšemu sloju. Tragičen in pretresljiv je predvsem konec, ko otroci sami pokopljejo očeta in skušajo prikriti njegovo smrt. Skrbi jih za lastno prihodnost, saj od sovražnega okolja niso mogli pričakovati pomoči. Tema predstavlja usodo malih ljudi in njihov boj za preživetje. Dihurjevi so pripadniki izkoriščenega razreda, popolnoma so odvisni od narave in socialnega okolja, v katerem živijo. Čeprav njihovo življenje določa socialni status, hrepenijo po dobrem, srečnem in pravičnem. Vzrok njihove bede je družba, ki dopušča socialne razlike in krivice. Z vztrajnostjo in bojem Dihurjev je sporočena velika in neizmerna volja do življenja in vera v boljšo in pravičnejšo prihodnost. Njihov boj lahko razumemo tudi kot boj koroškega kmeta, ki z zadnjimi močmi brani svojo zemljo pred tujci kot sporočilo o vztrajnosti in trdoživosti družbenega sloja ali celotnega naroda.

Film *Boj na požiralniku* me je zelo pritegnil in presunil. Ne le zaradi koroškega narečja, ki ga tako spoznavajo tudi ostali slovenski gledalci in na katerega moramo biti Korošci ponosni, ampak predvsem zaradi tematike. Zelo nazorno je prikazano težko življenje kmečkega ljudstva v prejšnjem stoletju, njihovo garaško delo in boj za preživetje, saj so bili odvisni le od zemlje, narave in svojih rok. Vse to je kruto posegalo tudi v življenje otrok, ki velikokrat sploh niso poznali pravega otroštva. Njihova življenja so običajno odražala življenja vseh na kmetijah, njihov strah je odseval v njihovih očeh še bolj izrazito kot pri odraslih. Dihurjevi so se »bojevali«, ampak so na koncu vseeno zmagali požiralniki. To pomeni, da je narava močnejša. Čeprav je življenje včasih težko, naj volja do življenja in vera v drugačno prihodnost nikoli ne usahmeta.

A ta neizmerna volja do življenja in upanje v boljše življenje je po krajšem blagostanju začela počasi, a vztrajno, usihati. Danes smo priča že zelo velikim socialnim razlikam. Za nekatere je stanje že tako nevzdržno, da se morajo z vsemi sredstvi (kakor Dihurji) boriti proti brezupni situaciji – štrajki, demonstracije, ki ponekod preraščajo v prave fizične spore. Nočemo postati hlapci pohlepnim, nepravičnim, nemoralnim politikom in izdajalcem svojega lastnega naroda.

V *Boju na požiralniku* je bolj poudarjen boj z naravo, medtem ko je v *Samorastnikih* predstavljen boj proti gosposki družbi.

V *Samorastnikih* pisatelj opisuje dogajanje iz stvarnega sveta, socialni položaj glavnih oseb in vpliv družbenega položaja na osebno življenje. Glavne književne osebe so pripadniki izkoriščenega družbenega razreda in je zato njihovo osebno življenje odvisno od skupnosti, v kateri živijo. Sporočilo je izrazito humanistično, saj je pripoved o malem slovenskem človeku, ki zahteva v človeški skupnosti zase enakovreden in svoboden položaj. Glavna tema je ljubezen med Meto in Ožbejem, ki pripadata različnima socialnima okoljema. Kljub veliki ljubezni in nezakonskim otrokom se ne moreta poročiti, saj je Meta kajžarska hči, Ožbej pa gruntarski sin. Gre za moralni spopad med malim in velikim človekom iz kmečkega okolja. Mali človek, kot je Meta, trpi zaradi krivičnih družbenih razmer.

Bogati ljudje ne dopuščajo svobode revnejšim.

Meta posebja vitalne sile, ki so osrednja življenjska vrednota, in ji dajejo ponos, dostojanstvo in moč. S svojim nadčloveškim trpljenjem predstavlja neuničljivost malega človeka. Metini otroci so simbol večnosti osnovnega življenjskega zakona, saj predstavljajo temelj novega rodu. Prihodnost bo pripadala proletariatu, ki se bo razširil in zasedel zemljo nekdanjih gospodarjev. Novela nam sporoča, da so mali ljudje vztrajnejši, bolj žilavi, uporniški in samozavestnejši.

Tudi ob prebiranju Prežihovih *Samorastnikov* sem bila ganjena zaradi vseh stisk in ponižanj, ki jih je doživljala Meta, ko se ni hotela odpovedati svoji ljubezni. Še globlje so razlike med revnimi in bogatimi in zavedamo se vseh krivic, ki so se godile nekoč. Ampak razmišljanje ob knjigi je lahko tudi svetlo in optimistično, saj otroci – samorastniki rastejo v pridne in delovne ljudi, ki jih je vedno več, močnejši so in pridnost bo v njihovih rokah.

A kaj, ko smo se znašli v svetu brez vsakih vrednot. Kaj še pomeni danes pridnost, poštenost, vztrajnost, delavnost? Več kot imaš teh vrlin, bolj si izkoriščan, manj imaš, včasih si celo predmet posmeha na račun bogatenja brezčutnih in egoističnih posameznikov, katerim res ni mar za male ljudi.

Pot na klop (film *Svetneči Gašper*) je še ena pretresljiva zgodba iz pisateljevega opusa, ki sem jo spoznala. Na svojstven način prikaže življenje malega človeka kot brezdomca. Skozi življenje se prebija s svojimi pridnimi rokami in ob pomoči dobrih ljudi, ki ga sprejmejo pod streho. Gre za čudaka in neotesanca, a le navzven. Njegovo srce je v resnici veliko, najbolj pa ga odlikuje poštenost. Njegov notranji glas mu napoveduje konec težkega življenja. Zadnje zatočišče si poišče pri uglednem kmetu, ki ga po svoje ni vesel, a ga pogled na njegov obraz pretrese. Zaveda se, da je z Gašperjem res nekaj narobe. V trenutku spremeni odnos do njega in poskrbi zanj. Gašper noče nikomur ostati dolžan, zato svoje skromno premoženje – cekar z orodjem, ki mu je pomagalo pri prebivanju skozi hudičevo težko življenje, zapusti kmetu, v zameno za dostojno slovo od življenja. V delu spoznamo smrt kot naraven zaključek poštenega, naravnega življenja, smrt odsluženega delavca, poštenjaka, s takšnim zaupanjem vase, da mu tudi ta zadnji del življenja ni nič težkega.

Tudi v sodobnem času smo priča podobnim zgodbam, ki jih je čedalje več. Kaj storiti, ko izgubiš službo, ko ni denarja za osnovne človekove potrebe, ostaneš morda brez stanovanja, ko odpovedo vse institucije za pomoč ljudem? Seveda ni drugega, kot da se podaš na Gašperjevo pot za golo preživetje in dostojen konec.

Še pred desetletjem so se nam vsa omenjena dela zdela precej odmaknjena, nekaj, kar se je dogajalo nekoč in se ob blaginji, ki smo jo uživali, ne more ponoviti. Težko je razumeti, kako in zakaj so se razmere v naši državi tako korenito spremenile, da marsikaj doživljamo tako, kot bi bili Prežihovi vrstniki.

Le kaj bi naš koroški velikan porekel na vse to?

Urša Močnik Štumpfl, 9. a

ČEZ GORO K OČETU

Letos je bil jubilejni 20. pohod Čez goro k očetu, ki sva se ga z očetom udeležila že tretjič.

Z avtobusom smo se po dolini odpeljali do Črne, kjer smo si najprej ogledali kulturni program, ki so ga pripravili Črnjani. Pot smo nadaljevali skozi dolino Koprivne do kmetije Lipold. Od tam smo krenili peš po gozdni cesti

do kmeta Kumra, kjer smo imeli krajši postanek in malico. Pot nas je vodila čez Luže, kjer smo prečkali slovensko-avstrijsko mejo.

Na avstrijski strani so nas pričakali župan Železne Kaple in dobre žene. Pripravili so nam topel čaj in domačo potico. Župan nas je prijazno pozdravil in izrazil veselje ob številni udeležbi tega tradicionalnega pohoda. Po krajšem postanku smo se spustili do Železne Kaple, kjer so nas že čakali avtobusi. Utrujeni in zadovoljni smo se vrnili domov.

Letos je pohod potekal v zelo jasni noči. Spomnim se, da smo pred tremi leti, na mojem prvem pohodu, hodili v hudem mrazu in velikem snegu. Lepo je videti množico ljudi z naglavnimi lučkami, ki se vije po gozdu in sliši se samo tiho mrmranje pogovorov.

Še bom šel na pohod Čez goro k očetu.

Tomaž Šinigoj, 7. c

NAŠE POTI PO VORANČEVI POTI

Ob 110. obletnici rojstva Prežihovega Voranca so Krajevna skupnost Kotlje, Kulturno društvo Kotlje in Občina Ravne na Koroškem obnovile Vorančevo pot, ki se prične v centru Kotelj pri **Pobiču s solzicami**.

Pot se od tu nadaljuje na Rimski vrelec in do **Kotnikove bajte**, kjer se je Voranc rodil.

Ko nadaljujemo pot proti Koglu k lipam (od tu je začel hoditi v šolo), je na desni strani **Pekel**.

Po cesti pridemo do **Ivarčkega jezera** in od tu navzdol do Šratneka, od koder je lep razgled na Kotlje in Preški vrh (**Prežihova bajta** in **Prežihov spomenik**).

Od tu pridemo do **pokopališča**, kjer je pisatelj pokopan.

Ob hudourniškem potoku je pri Kozarniku **Tonijeva bajta**, kjer je bil dom Vorančevega deda.

Če želimo prehoditi vse postojanke, ki so povezane s pisateljevim življenjem, moramo obiskati še **kmetijo Lužnik** (v bližini jezera), s katero je povezan Svetneči Gašper, levo pod Šratnekom pa nas pot pelje do **Miheva** (kratkotrajno bivanje) in **Krautbergerja** (prastari dom njegove mame).

Fotografije Po Vorančevi poti posnela Tisa Praprotnik.

ZAKLJUČEK

Take so bile naše poti v tem šolskem letu, povezane s Prežihom in z njegovimi deli.

Na prvem športnem dnevu smo kot vsako leto prehodili novi del Vorančeve poti. Sedmošolci so se za domače branje poglobili v črtice iz zbirke *Solzice*. Del kulturnega dne smo namenili ogledu *Svetnečega Gašperja* in pogovoru s kulturnikom Mitjem Šipkom. Pri pouku smo gledali filme, posnete po Prežihovih novelah (*Boj na požiralniku* in *Samorastniki*), doma pa smo iterarna dela brali in o njih razmišljali. Nekateri so šli tudi po standardni poti Čez goro k očetu. In pri izbirnem pouku Literarni klub smo sklenili Vorančevo pot.

Prežihovci smo, doma v Prežihovih krajih, zato smo še toliko bolj povezani z našim pisateljem.

Vanja Benko, mentorica šolskega glasila

PODATKI O GLASILU

Samorastnik

Glasilo predmetne stopnje OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem

Mentorica: Vanja Benko, profesorica slovenščine

Prispevke v glasilu so napisali: Adam, Žan; Bezjak, Eva; Bosman, Luka; Breznik, Jaka; Britovšek, Janja; Cesar, Sebastjan; Čebul, Kristina; Česnik, Maruša; Česnik, Matija; Fortek, Katja; Fortek, Sara; Geč, Tina; Gnamuš, Max; Golob, Janja; Gorenšek, Zala; Hoxhaj, Qendresa; Jamer, Sašo; Jelen, Nika; Kastelec, Gaja; Klobučar, Tadej; Kobolt, Monika; Kokol, Zala; Kolenc, Tilen; Kolmančič, Urban; Košak, Zala; Krebs, Luka; Krivec, Nika; Kumprej, Urška; Kuserbanj, Anette; Leitgeb, Gal; Maček, Tilen; Miklauc, Zala; Miševski, Amadeja; Močnik Štumpfl, Urša; Mulalić, Ermin; Nabernik, Nika; Nardin, Taja; Obretan, Larisa; Pavleković, Marko; Pepevnik, Miha; Pogorelc, Tine; Poročnik, Klemen; Potočnik, Helena; Praprotnik, Tisa; Primik, Pika Helena; Račel, Matic; Rihter, Žan; Saberčnik, Janja; Serec, Oskar; Skitek, Zala; Sterže, Teja; Šinigoj, Tomaž; Štern, Ana; Štosir, Andraž; Štriker, Gašper; Turičnik, Tanja; Turjak, Jure; Tušek, Tina; Veber Nikolov, Nik; Vegmaher, Ana; Volker, Primož; Vučko, Zala.

Risbe jajčk so delo naslednjih učencev: Djura, Meta; Mikič, Hana; Štehar, Anže; Zabev, Neža.

Linorezi so delo naslednjih učencev: Adam, Žan; Britovšek, Janja; Pepevnik, Miha; Poročnik, Klemen; Šapek, Nika.

Fotografije:

- Benko, Anja in Vanja;
- Praprotnik, Tisa;
- Šinigoj, Tomaž;
- spletni viri (naslednje strani: 5 /Solzice/, 13 /Strojna/, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 31).

Oblikovanje: Anja Benko

Glasilo lahko prelistate tudi na spletni strani šole www.os-prezih.si.

Ravne na Koroškem, maj 2013

Glasilo predmetne stopnje
OŠ Prežihovčga Voranca
Ravne na Koroškem